

VAKOK VILÁGA

LXXXII.
évfolyam
10. szám

2021/10

nka

Nemzeti Kulturális Alap

támogatásával készült kiadvány

 MAGYAR
VAKOK ÉS GYENGÉNLTÁTÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

Tartalomjegyzék

- 3 Fehérbot napja: fókuszban a hangoskönyvek
- 6 Gratulálunk az idei Braille-élmékeseknek
- 7 Három nyertese lett a Könyvről hangra kvízzjátéknak
- 9 Üzenjen ön is az önkéntes felolvasóknak
- 9 Jövőre is megjelenik a Vakok Világa és a pontírasos RTV újság
- 10 Hozzáférhetőbbé váltak egyes elektronikus ügyintézési felületek
- 12 Mostantól nem csak a mozgáskorlátozott személyek kaphatnak támogatást akadálymentesítésre
- 15 Érintsd meg a Naprendszert! – A csillagászat több, mint hogy belenézünk a távcsőbe
- 17 Tapintható univerzum kiállítás – egy látogató szemszögéből
- 20 Erdősné Onda Marica: Tűz van babám!
- 23 „Nekem a hangom a munkaeszközöm”
- 26 Romhányi 100/1
- 27 Kelemen Györgyné Edit: „Kabuka nem”
- 30 Bálint Gyula: A bölcs bíró
- 34 Okosmorzsaparty – Friss hírek az IKT eszközök világából
Az Apple Pay
- 35 Megjelent az INFOALAP Tudástár
Matematika tanulás akadálymentesen
- 37 11 egyszerű tipp gyerekeknek az egészséges látásért
- 39 A kulcsszó az elfogadáson van – Interjú Lukács Ágotával
- 42 Egy csepp egészség – a lélekkel a középpontban
- 44 Az egyesület mindenek önkéntese – Interjú Tóth-Szabó Annával
- 47 Az őszi Mátra

Fehérbot napja: fókuszban a hangoskönyvek

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Bodor Tibor Hangoskönyvtára idén 60 éves. A jubileumi évforduló alkalmából a „Hangomat adom” mottó jegyében megrendezett idei fehérbot napi ünnepségnek a Vakok Általános Iskolája Nádor-terme adott otthont, ahol az idei Braille-émlékérmek, valamint az MVGYOSZ elnöksége által alapított új elismerés, a Hangomat Adom Díj is átadásra került.

Az október 14-én megtartott esemény résztvevőit Nyitrai Zsolt miniszterelnöki megbízott köszöntötte. Beszédében hangsúlyozta, hogy az MVGYOSZ és a kormány között folyamatos és sikeres az együttműködés, ennek köszönhetően valósultak meg többek között a közügyek akadálymentes gyakorlására irányuló intézkedések, a szövetség több mint százéves székházának folyamatban lévő felújítása, illetve a nagy, reprezentatív taglétszámú fogyatékosügyei érdekképviseleti szervezetek állami támogatásának növelése.

Dr. Nagy Sándor, az MVGYOSZ elnöke megnyitójában a szövetség tevékenységei közül az érdekképviseleti munka, valamint a látássérült emberek számára nyújtott szolgáltatások jelentőségét hangsúlyozta. Az egyre többek által használt hangoskönyvtár, a Távszem szolgáltatás, a szövetség segé-

Felolvasók kerekasztal-beszélgetése. Balról: Michaletzky Krisztina, Plaszkony Adrienn, dr. Nagyné Berke Mónika, Mach András és Vass István

Mach András önkéntes felolvasó Benjám László Két évtized című versével köszöntötte a résztvevőket. Mellette a Múlt-Jelen-Jövő blokk résztvevői

deszkboltjában kapható, mindennapi életet megkönnyítő eszközök, illetve látássérült tanulók számára történő tankönyvadaptálás mind hozzájárulnak a vak és gyengénlátó emberek kulturális és társadalmi esélyegyenlőségének javításához – fejtette ki az elnök.

A beszédekét követően dr. Nagy Sándor átadta az MVGYOSZ elnöksége által 2021. évben adományozott Louis Braille-émlékérmeket. A kitüntetést 1959 óta a szövetség elnöksége olyan személyeknek és szervezeteknek ítéli oda, akik sokat tettek a látássérült emberekért. Az elismerést idén Prof. dr. Csocsán Emmy, Prónay Beáta, Németh Tamás, Schiff Mónika és a mátészalkai Szentpétery Zsigmond Kulturális Központ és Színház munkatársi közössége vehette át.

A Múlt-Jelen-Jövő tárgyú tematikus beszélgetés során Németh Orsolya szakmai vezető elmondta: az MVGYOSZ immár hatvanéves hangoskönyvtára az elmúlt évtizedekben a hangrögzítő, digitalizáló és lejátszó eszközök fejlődésének sok változását élte meg. A könyvtár 2018-tól viseli népszerű felolvasója, Bodor Tibor színművész nevét.

Szilágyi Ildikó könyvtáros aktuális és szemléletes szám adatokkal mutatta be a hangoskönyvtár fejlődését. A 2018-tól elérhető mobilapplikáció és a tavaly karácsonykor átadott webes változat, valamint a Bodor Tibor Kulturális Egyesület önkéntesei által felolvasott könyvek még szélesebbre tárták a han-

gосkönyvtár digitális kapuját a látássérült olvasók előtt. Az MVGYOSZ digitalizáló munkatársainak és az önkéntes felolvasóknak köszönhetően az online elérhető hangoskönyvek száma mára meghaladja a 4800-at. Az elmúlt három év alatt több mint 500 önkéntes adta a hangját a könyvek felolvasásához.

Dr. Nagyné Berke Mónika szolgáltatásvezető a hangoskönyvtár fejlesztési irányait ismertette, és bemutatta azt az új eszközt, amely a jövőben a CD-lemezek helyett biztosítja a hangoskönyvek elérését azok számára, akik CD-lejátszó hiányában nem tudnak vagy életkoruknál fogva már nem is akarnak online felületek használatával könyveket olvasni. A hangoskönyv-olvasó eszköz pozitívumai között említette, hogy arra egyszerre több mű is letölthető, a művek és a fejezetek között lehetőség van a léptetésre, könyvjelző funkció használatára. Nem utolsó sorban könnyű, kis helyen elfér és napelemmel is tölthető. Az ismertetőt követően a Könyvről hangra online kvízzjáték tapasztalatait és a nyertesek nevét osztotta meg a jelenlévőkkel. A vetélkedőn Árvay Mária, Deme János és Tóth Katalin válaszolt mind az öt kérdésre helyesen.

A programot követő kerekasztal-beszélgetésen dr. Nagyné Berke Mónika négy önkéntes felolvasót, Michaleczky Krisztinát, Plaszkony Adrienn, Mach Andrást és Vass Istvánt kérdezte személyes motivációikról, tapasztalataikról

Hangomat Adom Díj fotója. A díj nevével és a szövetség logójával gravírozott kristálymikrofon. Hátterben a közönség

és egy-egy könyvválasztás sikeréről. Az inspiráló beszélgetés során olyan kérdésekre is választ kaphatott a közönség, hogy hogyan lehet munka és család mellett felolvasni, mi van akkor, ha egy fejezetet tányércsörgés zavar meg, és arra is, hogy miért ne olvassunk fel szabadtéren.

Puskás Kata Szidónia, a Bodor Tibor Kulturális Egyesület elnöke köszönetet mondott az önkéntes felolvasók elkötelezettségéért, valamint a szövetséggel megvalósított közös munkáért és az elért eredményekért. Beszédében kiemelte, hogy Bodor Tibor munkássága, s az általa felolvasott 9000 órányi hangoskönyvállomány azt mutatja meg, hogy akár egyetlen ember is mennyit képes tenni embertársaiért.

A beszélgetés végén dr. Nagyné Berke Mónika bejelentette, hogy a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének elnöksége új díjat alapított az önkéntes felolvasók elismerésére, Hangomat Adom Díj elnevezéssel. A díj nevével és a szövetség logójával gravírozott kristálymikrofont minden évben a fehérbot napján adja át a szövetség azoknak a felolvasóknak, akik 500 órát meghaladó felolvasással gazdagították a hangoskönyvtár állományát.

Az idén első alkalommal adományozott díj kitüntetettjei: Lencsés Szilvi és Michaleczky Krisztina önkéntes felolvasók.

A fehérbot napi esemény utolsó blokkjában a jelenlévő látássérült olvasók és önkéntes felolvasók végre személyesen is találkozhattak egymással, kölcsönösen feltehették kérdéseiket, illetve a vak és gyengénlátó hangoskönyvtári tagok visszajelzéseket is adhattak azoknak, akik hangjukat adják egy-egy könyvhöz.

Az ünnepi eseményen a résztvevők Mozart, Satie és Grieg darabok részleteit hallhatták az Összhang zongoraduó előadásában, Berta Edina és Németh Tamás közreműködésével. Mach András önkéntes felolvasó Benjamin László Két évtized című versével köszöntötte a közönséget.

Hegedűs Katalin kommunikációs munkatárs

Gratulálunk az idei Braille-émlékermeseknek

dr. Csocsán Emmy

A vak diákok matematika oktatása, a látássérült gyermekek tanulási integrációjának szakmai támogatása, valamint gyógypedagógusok generációinak tanítása és a magyar tiflopedagógia fejlődésének szolgálatában végzett munkájának, nagyívű pedagógusi és kutatói életpályájának elismeréseként.

Németh Tamás

A vak zeneművészek hírnevének és elismertségének öregbítése, látássérült és ép látású zongoraművészek tanítása, valamint az MVGYOSZ berkein belül a zenei élet működtetésében és a Braille-kották készítésében, a pont-

Az idei kitüntetettek csoportképe dr. Nyitrai Zsolttal és dr. Nagy Sándorral

írás és a Braille-kultúra megőrzésének terén végzett elismerésre méltó munkájáért.

dr. Prónay Beáta

A felnőttként látássérültté vált személyek elemi rehabilitációjának megszervezése, gyógypedagógusok és rehabilitációs tanárok képzése, valamint a magyar gyógypedagógiai és rehabilitációs szakma fejlesztése terén végzett elismerésre méltó munkásságáért.

Schiff Mónika

Az MVGYOSZ Vakvezetőkutya-kiképző Központjában az elmúlt huszonöt évben szeretettel és elhivatottsággal végzett elismerésre méltó munkájáért.

Szentpétery Zsigmond Kulturális Központ és Színház munkatársai

„Az óda a fényhez” látássérültek mátészalkai klubjának 25 éve biztosítják térítésmentesen a helyet, segítik a látássérülteket a klubfoglalkozásokon és támogatják, segítik megszervezni rendezvényeiket.

Három nyertese lett a Könyvről hangra kvízzátéknak

Végéhez ért a szeptember 10-én meghirdetett Könyvről hangra kvízzáték. A válaszok minden kérdés esetében az MVGYOSZ hangoskönyvtárában rej-

lettek. Lássuk, melyik kérdésre mi volt a helyes válasz, s most az is kiderül, hogy kik voltak azok, akik mind az öt feladványra helyesen válaszoltak.

A kvízzjáték kérdései hétről hétre nehezedtek, először csak a felolvasó nevét kérdeztük, aztán kisebb kutatómunkára hívtuk a könyvtár olvasóit: így hol annak kellett utánajárni, hogy kik olvasták még fel a művet, hol meg annak, hogy az adott felolvasó milyen művekhez adta még a hangját. Utolsó kérdésünk azonban sokakon kifogott...

Lássuk a Könyvről hangra kvízzjáték kérdéseit és a helyes válaszokat!

1. kérdés: Kinek, melyik művéből származik a Bodor Tibor interpretálásában elhangzó hangoskönyvrészlet? A helyes válasz: Gárdonyi Géza Egri csillagok.

2. kérdés: A második héten az elhangzó részlet felolvasójának nevét vártuk. A helyes válasz: Mach András neve volt.

3. kérdés: Ki olvasta fel Molnár Ferenc népszerű ifjúsági regényéből, A Pál utcai fiúk című műből az elhangzó részletet, valamint kértük, írjanak három olyan művet, amelyek szintén e felolvasónk interpretálásában hallhatóak. A helyes válasz: Tóth Barnabás neve volt, aki többek között még olyan művekhez adta a hangját, mint Jean-Dominique Baubi Szkafander és pillangó-ja, Esterházy Péter Harmonia Caelestis című aparegénye vagy Faludy György Pokolbeli víg napjaim címmel megjelent életrajzi regénye.

4. kérdés: Szintén összetett feladat volt. Ki olvassa fel az elhangzó részletet? Melyik műből? Kik olvasták még fel rajta kívül ezt a könyvet? A helyes válasz: Karinthy Frigyes Tanár úr kérem című művéből elhangzott részletet Rudolf Péter színművész olvasta fel. Rajta kívül a népszerű könyv Bakonyi Orsolya, Lázár Csaba, Joó László felolvasásában is megtalálható a hangoskönyvtárban.

5. kérdés: Mely felolvasónktól érhető el a legtöbb felolvasott könyv az online hangoskönyvtárban? A helyes válasz: Lencsés Szilvi neve volt.

Több mint harmincan vettek részt a nemes versengésben, de sajnos legtöbben az utolsó kérdésre rossz választ adtak, hiszen nem azt kérdeztük, hogy mely felolvasónktól érhető el a legtöbb felolvasott könyv a hangoskönyvtárban. Ha ezt kérdeztük volna, valóban Bodor Tibor színművész neve lett volna a jó megfejtés, de mi most az online hangoskönyvtárra kérdeztünk rá, s abban Lencsés Szilvitől található a legtöbb felolvasott mű.

A kvízzjáték öthetes kérdéssorozatára három olvasónk (Árvay Mária, Deme János és Tóth Katalin) válaszoltak helyesen, így ők nyerték az MGYOSZ segédeszközboltjában levásárolható vásárlási utalványt 35.000 Ft értékben.

Október 14-én a fehérbot napján Árvay Máriának személyesen át tudtuk adni a nyereményt, a másik két nyertes nyereményátvételével kapcsolatban személyesen egyeztetünk.

Mindhárom nyertesnek szívből gratulálunk! Köszönjük a kvízzjátékba bekapcsolódó versenyzőknek, hogy részt vettek az olvasmányokra épülő

megmérettetésen. Azok a játékos kedvű olvasók, akik most nem nyertek, ne csüggedjenek, a tervek szerint idén még hirdet egy adventi kvízzjátékot az MVGYOSZ.

Hegedűs Katalin kommunikációs munkatárs

Üzenjen ön is az önkéntes felolvasóknak

A Bodor Tibor Hangoskönyvtár online elérhető hangoskönyveinek száma mára meghaladja a 4700-at. Csak az elmúlt három év alatt kétezer új hangoskönyv született, amelyhez több mint 500 önkéntes adta a hangját.

Felolvasóink szívvvel és lélekkel adják hangjukat újabb és újabb művekhez, fáradhatatlanul, sokszor munka mellett szakítanak időt arra, hogy egy újabb könyvélménnyel lépjenek meg olvasóinkat.

Kérjük, szánjanak néhány percet arra, hogy visszajelzést küldenek egy-egy könyv kapcsán azoknak, akik napról napra hangjukat adják egy-egy szépirodalmi mű, tankönyv, mese, szakkönyv vagy vers felolvasásához.

A felolvasóknak szánt üzenetek mindig örömet szerezhetnek önkéntesünknek, így kérjük, a jövőben se feledkezzenek el arról, hogy visszajelzést küldjenek egy-egy könyv elolvasását követően. Amennyiben használják a Facebook közösségi oldalt, s van kedvük a közvetlen beszélgetéshez is, kérjük csatlakozzanak a Felolvasók, olvasók BTKE Facebook-csoporthoz.

dr. Nagyné Berke Mónika szolgáltatásvezető

Jövőre is megjelenik a Vakok Világa és a pontírásos RTV újság

Az elnökség döntése értelmében a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége 2022-ben is kiadja sajtótermékeit (VV sík, Braille, elektronikus és hangos, valamint az RTV újság Braille-írással változatát).

Fontos változás, hogy a Vakok Világa című folyóirat 2022-től jelentősen átalakul. Az MVGYOSZ hivatalos folyóirata a jövő évtől a havi rendszeresség helyett negyedévente, a korábbinál gazdagabb tartalommal, nagyobb terjedelemben és magasabb minőségben jelenik meg, ami érinti mind a tartalmat, mind a külső megjelenést. Ennek ellenére az előfizetési díjakon nem változtattunk, illetve a lap továbbra is elérhető lesz valamennyi már megszokott formátumban.

A 2022-es évre az előfizetési díjak nem módosulnak egyik termékforma esetében sem:

- Vakok Világa sík: 4620 Ft
- Vakok Világa Braille: 4095 Ft
- Vakok Világa elektronikus: 1890 Ft

- Vakok Világa hangos (mp3): 1890 Ft
- RTV Braille: 6285 Ft

A szövetség sajtótermékeire legegyszerűbben mindenki annál a tagegyesületnél fizethet elő, ahol tagsági jogvisztonnyal rendelkezik. Az előfizetésre általában az éves tagdíjak befizetésével egy időben van lehetőség az egyesületek ügyfélszolgálati irodáiban vagy kihelyezett félfogadási napjain. Ezek elérhetőségéről részletes tájékoztatást a tagegyesületek információs csatornáin (honlap, hírlevél, Facebook-oldal) találnak.

Az MVGYOSZ-nél a folyóiratok előfizetésére 2021. december 1-ig van lehetőség az elofizetes@mvgyosz.hu email címen. Kérjük, hogy az előfizetéshez szíveskedjen pontosan megadni, hogy melyik sajtóterméket kéri, milyen formátumban és mely előfizetési időszakra (éves, féléves, negyedéves).

Az előfizetési díj kifizethető átutalással, készpénzes befizetéssel csekken vagy bankszámlára, illetve személyesen az MVGYOSZ pénztárában, de minden esetben kizárólag a számlázást követően. A befizetés után történik meg az előfizetés regisztrációja.

Kérjük, amennyiben az előfizetési díjat banki átutalással kívánja rendezni, azt a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének MagNet Banknál vezetett alábbi bankszámlájára szíveskedjen befizetni: 16200106-00066354. A közleménybe mindenképpen írja be az előfizetni kívánt sajtótermék nevét, formátumát, illetve elektronikus formátum előfizetése esetén azt az e-mail címet is, ahová a folyóirat megküldését kéri.

Az MVGYOSZ telephelyén történő személyes előfizetéshez időpont egyeztetés szükséges a szövetség ügyfélszolgálatán.

A sajtótermékek kiküldése az előfizetett formátumtól függően postai vagy elektronikus úton (e-mail) történik.

Hozzáférhetőbbé váltak egyes elektronikus ügyintézési felületek

Az MVGYOSZ az elektronikus ügyintézési felületek hozzáférhetőségi hiányosságai okán 2021-ben felkérte az üzemeltetőket a problémák megoldására. Ismertetjük a fejleményeket.

Az online technológiák elterjedése a közigazgatásban is több, a digitalizálódás irányába mutató változást tett szükségessé. Ezzel párhuzamosan az ügyfelek elektronikus ügyintézés iránti igénye is megnőtt, ám, ahogy tapasztaltuk, az erre szolgáló felületek különösen azoknak a súlyosan látássérült ügyfeleknek bizonyultak hozzáférhetetlennek, akiknek ez az út jelenti a teljesen önálló ügyintézés egyetlen módját.

A közszférabeli honlapok és mobilalkalmazások akadálymentességéről szóló 2018. évi LXXV. törvény értelmében ezen webes felületeket legkésőbb

2020. szeptember 23-áig kellett volna mindenki számára egyenlő eséllyel hozzáférhetővé tenni.

Az MGVYOSZ észlelte, hogy az akadálymentesítés 2021 tavaszáig nem történt meg, haladéktalanul felkereste a Belügyminisztérium e felületek üzemeltetéséért felelős szervezeti egységét, a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökséget, és az oldalak működtetéséért felelős gazdasági társaságokat. A problémák szakszerű ismertetésében, a képernyőolvasó- és nagyító szoftverek működésével kapcsolatos információnyújtásban az Informatika a Látássérültekért Alapítvány volt segítségünkre.

2021 májusában a szövetség azt a tájékoztatást kapta, hogy a jelzett, illetve a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség által észlelt akadálymentességi hibák kijavítása elkezdődött, és a következő nagyobb rendszerfrissítéssel már a javított verziókat publikálják.

Az EPapír, a védettségi igazolványok igénylésére szolgáló felület, illetve a Rendelkezési Nyilvántartás weboldala kapcsán 2021. október 5-én arról tájékoztatta a Belügyminisztérium a szövetséget, hogy a jelzett és észlelt akadálymentességi hibákat a fejlesztésért felelős szerv részben vagy egészben kijavította, és ezeket az üzemeltető jóváhagyta. Az EPapír új, akadálymentességi tanúsítvánnyal is rendelkező felülete idén szeptember 15-étől szolgálja az ügyfelek kényelmét. A védettségi igazolványok igénylésére szolgáló felület esetében a sablonok optimalizációja már korábban megtörtént, a teljes akadálymentességhez azonban a SZÜF-iFORM űrlapkitöltő rendszer frissítésére van szükség, amely már szintén folyamatban van.

Az Informatika a Látássérültekért Alapítvány tájékoztatása alapján a jelzett felületek használhatóvá váltak ugyan, de az egyenlő esélyű hozzáférhetőség sajnos még az elvileg akadálymentesített EPapír oldal esetében is csak részben valósul meg. Ez azt jelenti, hogy bár a legtöbb hiba ténylegesen ki lett javítva, egyes funkciók továbbra is nehezen használhatóak a képernyőolvasó és nagyító szoftverekkel. A felület tehát nagyjából akadálymentes, de mégis arra kérjük az érintett felhasználókat, hogy különös körültekintéssel használják az oldalt.

A rendelkezési nyilvántartás esetében is javulás tapasztalható a korábbi verziókhöz képest; egyes funkciók használatát a kezdő számítógépfelhasználóknak csak látó személy segítségével javasoljuk.

Az érdekvédelmi munka e körben tehát nem ért véget.

Arra kérjük a látássérült felhasználókat, hogy akár pozitív, akár a felületek használatát befolyásoló, akadályozó, gátló észrevételeiket juttassák el írásban szövetségünk ügyfélszolgálatához a Kapcsolat menüpontban található űrlap kitöltésével. A jelzések összegzését követően ismét a Belügyminisztériumhoz fordulunk, hogy a hibákat mihamarabb kijavítsák. A fejleményekről haladéktalanul tájékoztatást adunk.

Velegi Dorottya jogi munkatárs

Mostantól nem csak a mozgáskorlátozott személyek kaphatnak támogatást akadálymentesítésre

Módosult a gyermeket nevelő családok otthonfelújítási támogatására vonatkozó rendelet, így mostantól többek között a vak és gyengénlátó személyek számára történő akadálymentesítési munkálatok is finanszírozhatóak a támogatásból. Cikkünkben ismertetjük a részleteket.

A Magyar Közlöny 169. számában a napokban megjelent, a családok támogatásaival összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 530/2021. (IX. 14.) kormányrendelet alapján bővült a támogatással elvégezhető akadálymentesítési munkálatok köre, így a mozgássérült emberek mellett a többi fogyatékossgal élő személy számára akadálymentességet biztosító beszerzések, átalakítások is támogatottá váltak.

Lakásfelújítás támogatása

Mint ismeretes, ez év január 1-jétől lehetőségük van vissza nem térítendő támogatást igénybe venni otthonuk felújításához azoknak a családoknak, ahol legalább egy gyermeket nevelnek, vagy várnak (a magzat a várandósság 12. hetét követően vehető figyelembe.) Támogatásként a számlával igazolt felújítási költségek 50%-a, de maximum 3 millió forint igényelhető. A támogatás szempontjából az igénylő vér szerinti, illetve örökbefogadott, 25 évesnél fiatalabb gyermekén kívül azt a gyermekét is figyelembe kell venni, aki ugyan 25 évnél idősebb, azonban megváltozott munkaképességű, illetve fogyatékossgal élő.

A 2020 januárjától érvényben lévő szabályozás (518/2020. (XI. 25.) kormányrendelet) alapján ezt a támogatást a szülők – az egyéb felújítások mellett – akadálymentesítési munkálatok elvégzésére is felhasználhatják. Az akadálymentesítés azonban eddig kizárólag akkor volt támogatható, ha az igénylő, vagy gyermeke mozgáskorlátozottnak minősült és a 12/2001. (I. 31.) kormányrendelet 9. § (10) bekezdésében felsorolt olyan felújítást végeztek, amely a mozgáskorlátozott emberek szempontjából eredményez akadálymentesítést.

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége – észlelve a szabályozásnak köszönhetően kialakult diszkriminatív helyzetet – még az év elején elkészítette a rendelet módosítására irányuló javaslatát, amelyet a SINOSZ-szal együtt nyújtott be több kormányzati szervezetnek. A két országos érdekképviseleti szervezet kezdeményezte, hogy az egyébként is csupán korlátozott ideig, 2022. december 31-éig igényelhető gyermeket nevelő családok otthonfelújítási támogatását akadálymentesítési munkálatok elvégzésére a mozgáskorlátozottak mellett más, súlyosan fogyatékosnak minősülő gyermekekre, illetve egyéb, a felújítással érintett lakásban élő családtagra tekintettel is felhasználhassák az igénylők.

Felhívtuk a figyelmet arra, hogy egy fogyatékossgal élő ember – legyen akár gyermek, akár felnőtt – megfelelő életminőségének fenntartásához elengedhetetlen, hogy otthonában rendelkezzen olyan akadálymentesítési megoldásokkal, az életvitelét könnyítő segédeszközökkel és az ezek működtetéséhez szükséges háttérrel, amelyet egy átlagos család nem, vagy csak nagyon nehezen tud önerőből finanszírozni. Megfelelő akadálymentesítési megoldások nélkül a fogyatékossgal élő személy amellett, hogy az önálló és minőségi életvitelhez való joga sérül, gyakran kiszolgáltatott helyzetben van, más személyek, például a többi családtag segítségére szorul.

A támogatással kapcsolatos változások

A 2021. szeptember 29-én hatályba lépő új szabályozás alapján a felújítási támogatás most már nemcsak a mozgáskorlátozott, hanem az egyéb fogyatékossgal élő – köztük látássérült – családtag érdekében elvégzett akadálymentesítési munkálattal összefüggésben is kérhető. A rendelet alkalmazásában akadálymentesítési munka: „olyan építési, szerelési, átalakítási tevékenység, ami a lakást mozgáskorlátozott, vagy más fogyatékossgal élő személy számára – akár speciális eszközök, illetve műszaki megoldások alkalmazásával – önálló, vagy segítséggel történő használatra alkalmassá és biztonságossá teszi”. Ennek alapján például a látássérült igénylők esetében akár okos eszközök segítségével, akadálymentes applikáció útján vezérelhető épületgépészeti vagy háztartási berendezések beszerzése vagy elavult és a vak vagy gyengénlátó felhasználók számára veszélyt jelentő berendezések, így például nyílt égésterű gázkészülékek vagy vegyestüzelésű kályhák, kazánok kiváltása is támogatható lehet.

A minisztérium a fogyatékossgal élő személyek országos érdekképviselői szervezeteit kérte fel, hogy készítsék el, illetve tegyék közzé az általuk képviselt fogyatékossgai csoport számára akadálymentesítést eredményező munkálatok listáját. Abban a kérdésben, hogy egy adott felújítás akadálymentesítési munkálatnak minősül-e, vagy sem, az igények elbírálását végző Magyar Államkincstár ezen szempontok figyelembevételével hoz döntést. Azoknak tehát, akik akadálymentesítési munkálatokkal összefüggésben is tervezik igényelni a támogatást, a felújítás megkezdése előtt mindenképpen célszerű az adott fogyatékossgát érintő listát tanulmányozniuk.

Bár a módosító rendelkezések majd csak ezt követően lépnek hatályba, a már korábban megkezdett akadálymentesítési munkálatok támogatására sor kerülhet, ha annak egyéb feltételei az igényléskor fennállnak.

A felújítási támogatásra való jogosultság

Az otthonfelújítási támogatás feltételeit, illetve az igénylésére vonatkozó szabályokat az 518/2020. (XI. 25.) kormányrendelet rögzíti. Minthogy ezeket a szabályokat az akadálymentesítési munkálatok támogatásának igénybe-

vételekor is alkalmazni kell, röviden ezekre is kitérünk, azonban ezúttal csak a fontosabb rendelkezések ismertetésére szorítkozhatunk.

Mint arra fentebb már utaltunk, az otthonfelújítási támogatás utólagos, vagyis az a lakáson elvégzett építési munkálatok befejezését, valamint az ezekkel kapcsolatos számlák kiegyenlítését követően igényelhető meg. Az igényt a legutolsó számla kifizetésétől számított 60 napon belül lehet benyújtani a Magyar Államkincstárhoz. Támogatás legkorábban a 2020 évben megkötött vállalkozási szerződések alapján elvégzett munkálatokra igényelhető.

Támogatás csak olyan ingatlan felújítására kérhető, amelyben az igénylő (közös igénylés esetén a házastársak, élettársak), illetve az a gyermek, akire figyelemmel a támogatást igénylik, legalább egy éve lakóhellyel rendelkeznek, továbbá az érintett ingatlannak együttesen legalább 50 %-os mértékben tulajdonosai, mely tulajdoni hányad az ingatlan-nyilvántartásban is szerepel. Az 1 éves időtartamot a támogatás iránti kérelem benyújtásától kell számítani, a felújítási munkálatok tehát akár már ezen időtartam letelte előtt is megkezdhetők. Nem kell alkalmazni a fent említett, 1 éves ott lakásra vonatkozó szabályt, ha az adott ingatlan tulajdonjogát a támogatási kérelem benyújtását megelőző 1 éven belül szerezték meg, vagy ha a tulajdonukban lévő telken felépült lakás 1 éven belül került bejegyzésre az ingatlan-nyilvántartásba. Úgyszintén nem vonatkozik az 1 éves lakóhellyel kapcsolatos követelmény az 1 évnél fiatalabb gyermekekre, illetve a magzatra sem.

A támogatás további feltétele, hogy az igénylő (közös igénylés esetén legalább az egyik igénylő) a kérelem benyújtásakor, valamint az azt megelőző 1 évben folyamatosan a társadalombiztosítás szempontjából biztosított legyen (munkaviszony, közalkalmazotti, köztisztviselői jogviszony, megbízási szerződés, vállalkozási tevékenység stb.), vagy kiegészítő tevékenységet folytasson (nyugdíj melletti munkavégzés), azaz valamilyen formában munkát végezzen. A támogatás akkor is jár, ha az igénylő az igény benyújtásakor ugyan biztosítottnak minősül, azonban az azt megelőző 1 évben, vagy annak egy részében munkavégzés helyett középfokú vagy felsőoktatási intézményben folytatott nappali tagozatos képzést, vagy ilyen képzésre figyelemmel részesült gyermekgondozási díjban. A fentiektől eltérően az ápolási díjban, vagy gyermekek otthongondozási díjában részesülő igénylő munkavégzés, illetve tanulmányok folytatása hiányában is jogosult a támogatásra. A most említett feltételek meglétekor sem jár viszont a támogatás annak az igénylőnek (közös igénylés esetén bármelyiküknek), akinek az állami adóhatóság által nyilvántartott, 5000 forintot meghaladó köztartozása van.

A támogatás igénylése

A támogatás iránti kérelem a kincstár által e célra rendszeresített formanyomtatványon elektronikusan, postai úton, vagy személyesen a kormányablakokban is benyújtható. A 25 évnél idősebb gyermek esetében a megvál-

tozott munkaképesség tényét igazolni kell, ami akár a megváltozott munkaképesség fenn álltát igazoló szakvéleménnyel, akár a fogyatékosági támogatás, vagy látássérültek esetében a vakok személyi járadékát megállapító határozattal is megtehető. Más családtag, így a 25 évnél fiatalabb gyermek vagy az igénylő fogyatékoságát külön igazolni nem szükséges.

A kérelmet a Magyar Államkincstár a beérkezéstől számítva elektronikus benyújtás esetén 30 napon belül, postai, vagy személyes benyújtás esetén pedig 60 napon belül bírálja el.

A támogatással végezhető felújítási munkálatokról, az igénylésről, a kérelemhez csatolandó iratokról a Magyar Államkincstár honlapján megjelent tájékoztatóban olvashatnak az érdeklődők.

Amennyiben kérdése merült fel a támogatással kapcsolatosan, javasoljuk, hogy forduljon a Magyar Államkincstár illetékes ügyfélszolgálatához. Ha kérdése kifejezetten a támogatható akadálymentesítési megoldásokra irányul, bátran keresse az MVGYOSZ ügyfélszolgálatát a Kapcsolat menüpontban található elérhetőségeken.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota jogtanácsos

Érintsd meg a Naprendszer! – A csillagászat több, mint hogy belenézünk a távcsőbe

Október első hétvégéjén a budapesti látássérült érdeklődők is megismerkedhettek a Bakonyi Csillagászati Egyesület Tapintható univerzum című kiállításával. Ivanics Rieger Klaudiával, az egyesület alapító tagjával az MVGYOSZ Thököly úti telephelyén, az interaktív tárlat fővárosi helyszínén beszélgettem.

Hegedűs Katalin: Honnan jött a Tapintható univerzum program ötlete?

Ivanics Rieger Klaudia: A Bakonyi Csillagászati Egyesület 2018-ban alakult meg hivatalosan, addig baráti körként szerveztük a nem hagyományos csillagászati bemutatókat. Egyszer egy internetes fórumon egy édesapa azt a kérdést tette fel, hogy vajon, hogyan tudná látássérült gyermekét megismertetni a csillagászattal, hiszen a távcsöves bemutatók számára nem nyújthatnak élményt. Ez a kérdésfelvetés megerősített bennünket abban, hogy továbbgondoljuk tevékenységünket, hiszen magunk is azt vallottuk, hogy a csillagászat nem merül ki abban, hogy belenézünk egy távcsőbe. Mivel az egyesület által szervezett meteorit-bemutatókon már használtunk 3D nyomtatású maketteket, adta magát az ötlet, hogy csillagászati modelleket, égitesteket is elkészítsünk tapintható formában. Mára majdnem 100 tapintható égitest ismerhető meg, 77 állomáson a tematikus kiállítás keretében. A makettek tapintásán túl az audioguide-os rendszerrel rengeteg információt

érhetnek el a látogatók a belső bolygókról, gázóriásokról, üstökösökről, aszteroidákról, egészen a Plútón túli égitestekig.

Külföldi példák ugyan vannak hasonló programra, de Magyarországon egyedül a Bakonyi Csillagászati Egyesület rendelkezik a Naprendszer bemutatására szolgáló interaktív és tapintható utazótárlattal.

H. K.: Budapest volt a harmadik helyszíne a programnak. Milyen visszajelzések érkeznek egy-egy tárlatvezetés után?

I. R. K.: A látó és látássérült emberek egyaránt élvezik a programot, rengeteg kérdést kapunk, sok égitestre, jelenségre rácsodálkoznak a résztvevők. A tapintható makettek kontrasztos festése miatt a gyengénlátó kiállítás-résztvevők is sok tapasztalattal gazdagodhatnak. Az audioguide-on keresztül makettenként körülbelül egyperces szöveg érhető el, de sokan élnek a személyes vezetés lehetőségével is, ilyen alkalmakon minimum négyen-ötven itt vagyunk az egyesülettől. Az eddigi események azt mutatják, hogy a látogatók abszolút kedvence az óriási, 150X70 cm-es tapintható világtérkép, valamint minden olyan csillagászati objektum, amely különleges felszínével, struktúrájával emlékezetes élményt és személyes tapasztalatot nyújt számukra.

Az asztalon 3D nyomtatással készült, kézzel festett égitestek láthatóak. A talpazatokon elhelyezett QR-kódok segítségével érhetőek el okostelefonon az égitesthez kapcsolódó információk

H. K.: Az egyik állomás, a Mystery box előtt mindig sokan állnak. Mit kell tudni erről a varázsdobozról?

I. R. K.: Céljaink között a szemléletformálásnak kiemelt szerepe van, szeretnénk, ha az éplátású résztvevők is megtapasztalhatnák, hogy a látássérült érdeklődők milyen módon szereznek információkat az általuk nem látott tárgyakról, objektumokról. Mystery box nevű fejlesztésünk, egy fekete doboz, amelybe az egyesület egyik animátora elhelyez egy tapintható égitestet. Az éplátású látogatóknak a fekete dobozban elhelyezett égitestet tapintás útján kell felismerniük azt követően, hogy előtte négy égitest fotóját pár percig nézik. Igen, ez is nagyon népszerű pontja a kiállításunknak.

H. K.: Alig egy év alatt állt össze a tárlat anyaga. Van az egyesületben csillagász végzettséggel rendelkező tag?

I. R. K.: Tagjaink amatőr csillagászok, végzettségük szerint vannak köztünk pedagógusok, mérnökök, informatikusok és még sok egyéb foglalkozású személy is. Egy-egy új projekthez – saját mindennapi munkája mellett – mindenki hozzáadja a saját kompetenciáit, tehetségét, érdeklődését. Van, aki modelleket készít, más kollégánk 3D nyomtatással foglalkozik, vagy honlapot szerkesztett az egyesületnek, jómagam például kézzel festettem meg a maketteket. Partnereink felajánlásának köszönhetően időről időre újabb 3D-nyomtatott testekkel, valamint szállításra használható méretre készített dobozokkal gazdagodunk. A Tapintható univerzum programon kívül meteoritbemutatókat is tartunk, valamint a Mars-kutatás rejtelseibe LEGO-ból készült robot Mars-járókkal vezetjük be az érdeklődőket.

H. K.: Viszonylag fiatal civil szervezetről beszélgetünk. Mi az az eredmény, amire mindannyian büszkék az eltelt évek alatt?

I. R. K.: Két évvel ezelőtt, 2019-ben megnyertük a NIOK Civil Díját a Legígéretesebb új szervezet kategóriában, ami azért is nagy dolog, mert a Civil Díj 2016-os megalapítása óta egyetlen csillagász egyesület sem jutott még döntőbe, nemhogy elnyerte volna ezt a megtisztelő elismerést. Dédelgetett álmunk, hogy a Vakok és Gyengénlátók Veszprém Megyei Egyesületével közösen indulunk újra a díjért, ezúttal már a Legjobb együttműködés kategóriában.

Hegedűs Katalin kommunikációs munkatárs

Tapintható univerzum kiállítás – egy látogató szemszögéből

Tanulásban segítő eszközök, Természettudományi gyakorlatok

A Bakonyi Csillagászati Egyesületről és a „Tapintható univerzum” elnevezésű projektjükről néhány hónappal ezelőtt olvastam először az interneten. Mindig is érdekelték a minket körülvevő világ csodái, és amit lehet, azt

vágyom is megérinteni, megtapasztalni, így természetes, hogy az interaktív kiállításról szóló cikk rögtön megragadta a képzeletemet. Ettől a naptól kezdve szerettem volna részese lenni ennek az „úrutazásnak”.

Szaturnusz és gyűrűi

Nagy volt bennem a várakozás, amikor értesültem: 2021 októberének első hétvégéjén Budapestre, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének szolgáltatóegységébe (Thököly út 105.) hozzák hallható-és ujjbeggyel is érezhető ismeretterjesztő programjukat. Ennek célja, hogy a látássérülteknek „kéz-közébe” adja naprendszerünk bolygóit, azok holdjait, otthonunkat, a Földet, és a rajta játszódó, felszínformáló tevékenységeket.

A tárlat 77 elemből áll, melyek mindegyikén felirat hirdeti – Braille-és sík írásban is –, mit is ábrázol. QR-kód beolvasására alkalmas okostelefonunk segítségével mindegyikükről meghallgathatunk egy-egy rövid ismertetőt.

Az informatív, de mégis közérthető hanganyagok az alábbi linkre kattintva érhetők el:

<https://bacse.hu/audio01>

Ha megnyitjuk, egyből elindul az első modellhez tartozó hanganyag. Az oldalon található „Következő” elnevezésű hivatkozás aktiválásával lehet váltogatni a felvételek között.

Még ennél is teljesebb élményt, több információt jelent, ha a Bakonyi Csillagászati Egyesület egyik lelkes munkatársának vezetésével tekintjük meg a kiállítást. Nekem Ivanics-Rieger Klaudia volt a tárlatvezetőm.

Megtudtam: társaival 2015 óta dolgoznak együtt. Kezdetben baráti társaságként működtek, majd 2018-tól hivatalos formában. Ha az emberek meghallják ezt a kifejezést: „amatőr csillagász”, egy olyan személy jut eszükbe, aki távcsövön keresztül kémleli a messzeséget. Ez a tevékenység azonban nagymértékben függ az időjárástól: ha borult az ég, akkor bizony nem látnak semmit. Épp ezért igyekeztek valami mást, merőben újat kitalálni.

3D nyomtató segítségével készített égitesteket korábbi programjaikban is használtak, de a „Tapintható univerzum” ötlete egy speciális történetből nőtte ki magát. Néhány évvel ezelőtt megragadta figyelmüket egy édesapa Facebook-posztja. Egy csillagászzal foglalkozó csoportba írta segítséget kérő bejegyzését: kedves elfoglaltsága az égitestek megfigyelése, amit szeretne látássérült kislánya számára is értelmezhetővé, megfoghatóvá tenni. A hozzászólók egyöntetűen azt állították: ez lehetetlen. Klaudia a folytatásról így mesélt:

„Olvastam ezeket a kommenteket és azt mondtam: olyan nincs, hogy nem lehet, legfeljebb csak nem tudják, hogy hogyan. Akkoriban már volt egy pár 3D nyomtatott égitestünk. Elgondolkodtam: ezeket nagyon jól meg lehet tapogatni. Elkezdtünk erről egyesületi szinten is beszélgetni. Így született meg az ötlet: csináljunk egy komplett naprendszert közel 80 makettal, hogy egy látás-

sérült is élvezhesse ezeket a dolgokat, amik sokszor egyébként egy átlagembertől nagyon távol állnak, függetlenül attól, hogy látó, vagy nemlátó.”

Így vehettem kezembe én is 4,6 milliárd éves Naprendszerünk méretarányos modelljét, melyen a közepes labda nagyságú Naphoz képest a többi bolygó csak akkora, mint egy tű hegye.

Földünket és a közvetlen közelében levő 8 bolygót, illetve azok holdjait gömbökkel – illetve formától függően térbeli modellekkel – mutatják be. Ezeket közvetlenül az internetről lementett fotók – például: űrszondák képei – alapján nyomtatták ki, így tökéletesen láthatók és tapintás útján is érzékelhetők rajtuk a kráterek, hegyvonulatok, kontinensek közti repedések, stb.

A felszínt formáló, vagy épp a bolygók aktivitásával kapcsolatos jelenségeket, mint például egy, a világűrből érkezett kő, azaz meteorit vájta kráter képződését, avagy vulkán-vagy napkitörést, egy gleccser mozgását, vagy egy hurrikán örvénylését síkban, négyzet alakú lapokra, ún. „csempékre” nyomtatták.

A fentebb említett tűzhányóra, amely a Mount Saint Helens nevet viseli, még egy pár mondat erejéig visszatérek. Döbbenetes, szívszorító volt megtapogatnom azt a két makettet, melyek közül egyik az 1980-as kitörése előtti állapotát jeleníti meg, míg a másik a kitörése utáni. A robbanásos kitörést követően a hegy északi oldala teljesen leomlott, s korábban hegyes, kúpos formája is megváltozott. Csúcsa helyén hatalmas kráter tátong. Amikor ezt megérintettem, úgy fogalmaztam: valósággal „csonkolódott” a teteje. Az idevonatkozó hangos tájékoztatóból azt is megtudtam: 57 ember vesztette ekkor életét, 600 négyzetkilométernyi erdő pedig elpusztult.

Univerzumunkban tett kalandozásaim során sok egyéb, különleges szemléltető tárgygal találkoztam. Hétköznapiak egyáltalán nem mondható élmény volt tenyeremben tartani egy kis darab vasmeteoritot, mely apró mérete ellenére igen jelentős súllyal rendelkezik. Nagyobb „testvérét” már csak két kézzel tudtam megemelni.

A Föld vetületi térképe

Ujjaimmal bebarangolhattam a Föld dombornyomott, vetületi térképét, amely ebben a formában az első Magyarországon. Földrajzból annak idején megtanultam, hogy mik is azok a szélességi-és hosszúsági körök. Tudtam, hogy ezek a bolygónk metszéspontjára vízszintes és függőleges körök, melyek lényegében egy koordinátarendszert alkotnak. Vízszintesen az Egyenlítőt, a Ráktérítőt és a Baktérítőt, illetve a sarkköröket kell megnevezni, míg függőlegesen a Greenwichi hosszúsági kört. Ám más elméletben tudni valamit, és más megérinteni, „átlátni”. Épp ezért fogadtam kitörő örömmel, mikor Klaudia a kezembe adott egy olyan földgömböt, melyen – a kontinensek és óceánok mellett – a nevezetes körök elhelyezkedését, egymáshoz viszonyított helyzetét is érzékelhettem.

Megtudhattam azt is, hogy a Mars és a Jupiter közötti aszteroida-övezetben, sok egyéb kőzet mellett, található egy, amely Louis Braille után kapta a nevét. Ennek alakja leginkább egy hóemberhez hasonlítható.

Ámultam, mikor szembesültem vele, miként keringenek a Szaturnusz körül kisebb-nagyobb jégdarabokból álló gyűrűi, melyeket a bolygó gravitációs ereje tart pályájukon. Vastagságuk az egy kilométert sem éri el, ám a gyűrűk átmérője átlagosan négyszázezer kilométer.

Örömteli, értékes és érdeklődést fenntartó két órát töltöttem a tárlat megnézésével. A nagyjából 120 perces időtartam első hallásra talán soknak tűnik, de a közel 80 makett áttanulmányozására, a róluk szóló információk meghallgatására akár ennél sokkal többet is rá lehetne szánni.

Szívből jövő köszönet a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének a szervezésért, és a Bakonyi Csillagászati Egyesület munkatársainak készségességükért, nyitottságukért, soha el nem fogyó türelmükért!

Taskovics Adél

Erdősné Onda Marica: Tűz van babám!

Mielőtt megijedne a kedves olvasó, vagy lázba jönne, hogy milyen érdekfeszítő katasztrófáról fog értesülni, egy vödör hideg víznyi nyugalommal lehűtöm a kedélyeket. Szó sem lesz izgalmas kalandról, csupán egy vidám történetet szeretnék megosztani mindenkivel, némi tanulsággal az évi rendszeres tűzriadóról.

A történet szempontjából teljesen mindegy, hogy melyik városban és pontosan milyen munkahelyen történt meg az eset. Az átlagemberek reagálásában sem hiszem, hogy túl nagy különbség lenne az ország különböző tájegységeit vagy munkahelyeit illetően.

A tanulság viszont egyaránt minden sérült embernek javára válhat!

Egy teljesen szokványos, szürke hétfői napon kedves kolléganőm azzal keresett meg a telefonközpontos helységben, hogy bejelentse; háromnegyed egykor tűzriadó lesz és, hogy személyesen ő fog kimenekíteni engem az épületből.

Kérdésemre hogy mit kell magammal vinnem, azt a választ kaptam, hogy semmit. Minden tárgy a tűz martalékává válhat, csak az emberi életet kell menteni. Ezzel magamra is hagyott.

No azért ha már szóltak előre, akkor mégis csak bezártam a táskámat a szekrényembe, nehogy valaki szemet vessen rá a káoszban, majd a kabátomat is a szék háttámlájára hajtottam, mert egy ilyen akció miatt, nem lenne jó kockáztatni amúgy is beteges vesém egészségét.

Kisvártatva ismét kopogtattak az ajtómon és elkérték a kulcsokat, hogy fél egykor kinyithassák az épület három ajtaját.

Ekkor már kezdett érdekessé válni számomra a tűzriadó, hiszen éles helyzetben sem fog előre a tűz bejelentést tenni, hogy tegyék szabaddá a menekülési útvonalakat, mert negyed óra múlva, már igazi lángok fognak felcsapni.

A nyitott ablakon át hallottam, ahogy a munkavédelmi biztos a vészcsengőt keresi néhány munkatársammal.

Találtak is két piros lámpát, ajtó magasság fölött.

No akkor mostantól tűz van, mondta a férfi, tehát aki a legközelebb áll a piros lámpához, az nyomja meg a rajta lévő gombot.

Igen ám, de ahhoz létrára van szükség.

- No akkor rohanjon a raktárba és hozzon egy létrát! – szolt a következő utasítás.

A dolog megtörtént, de a sziréna továbbra sem adott hangjelzést, csak világitani kezdett. Tehát akkor ez valami egészen másra szolgálhat, de hogy mire, azt ki tudja?

- Hát akkor kiabáljon, hogy tűz van, mindenki hagyja el az épületet! – mondta a tűzvédelmi biztos a munkatársnőmnek, aki még bőszen hadakozott a létrával.

Megtörtént a felszólítás, mire az aulában lévő ügyfelek hangos morgással fejezték ki nemtetszésüket, hogy a mérgeledésekkel kivárt hosszú sor rendre megbomlik és nem kerülhetnek vissza ugyanoda estig sem.

Ennek ellenére egymás reakcióit méregetve, mégis elhagyták a már nyitott ajtókon keresztül a tragédia, vagy inkább komédia helyszínét.

Én ekkor már a folyosón álltam kabátban és a munkavédelmi oktatáson tanultakról sem feledkeztem meg, miszerint be kell csukni az ajtókat magunk mögött, mert pár percig útját állhatja a lángoknak, ezzel nagyobb esélyt adva a biztonságos menekülésnek.

Azt ugyan nem tudtam, hogy honnan terjed és merre a tűz, de azt gondoltam, ha mást nem, legalább a ragadós kezű embereket visszatartja a mozgatható tárgyak elemelésétől.

Ekkor egyik munkatársnőm lomha méltósággal elvonult mellettem és még hallottam, hogy azt mondja, talán csak magának, ha már ki kell menni, akkor legalább rágyújtok. No nem egy nótára, hanem egy cigarettára. Ja, legalább füstje legyen már a tűzriadónak?

Megdöbentett, hogy az nem jutott eszébe, hogy a teljesen vak kollégája vajon miért áll ott magában? Vár valakit, vagy esetleg segítségre számítana, hogy biztonságosan megússza a grilleződést?

Mire utána szoltam, hogy esetleg vele mennék, már nem hallotta meg kérésemet.

Ekkor azt gondoltam, hogy szabály ide, szabály oda, inkább kilépek az ajtón egyedül, csak találok ott valakit, aki biztonságos távolságba kísér az épülettől, már ha egyáltalán elvárnak itt ilyesmit.

Visszatértek gyermekkorom emlékei, amikor az általános iskolák tűzriadói alkalmával, nem csak arra ügyeltek tanáraink, hogy kijussunk az épületből természetesen kabátban és táskáinkkal együtt, sőt még az osztálynaplót is menekíteni kellett; hanem arra is nagy gondot fordítottak, hogy kellő távolságba kerüljünk az épület falától.

De ez régen volt, jelenleg erről szó sem esett.

Visszatérve egy gondolat erejéig a folyosón való bizonytalan ácsorgásomra, az jutott eszembe, hogy ha előre szóltak, hogy ki jön értem és én önkényesen elporoszkálok, erre a munkatársam örült keresésbe fog utánam, akkor még füstmérgezést vagy más sérülést szerez, miattam, az engedetlenségem miatt...

Miután viszont úgy találtam, hogy valami oknál fogva már majdnem üres az épület és értem mégsem jönnek, magam vettem kezembe a sorsom alakulását.

Azt azért bármilyen szabály kedvéért sem vállalnám be, hogy megpörkölődjön a püspökfalatom, még ha csak kitalált is ez a tűzeset.

Az ajtó előtt az udvaron többen is várakoztak, velük kezdtem beszélgetni, míg meg nem érkezett a tűz elhárításának híre, s mindenki visszatérhet az épületbe.

Miután elfoglaltam a telefonközpontot és felleltároztam a tárgyak meglétét, hallottam, hogy a tűzvédelmi biztos elégedetten közli a főnökséggel, hogy meghatározott időn belül sikerült kiüríteni az intézményt.

Egyszer megnézném... Vagyis inkább sose kerüljön rá sor, hogy megta-
pasztaljam, hogy éles helyzetben mi történne, amikor a füst és a lángok hívják fel a figyelmet arra, hogy kulcsért kell rohanni, ajtókat kinyitni és még a pánikkal, lökdösődéssel, egymás félretolásával is meg kellene küzdeni, még akkor is, ha a létrás történet senkinek sem jutna eszébe, mert ösztönből ordítaná, hogy: Tűz van, kifelé!

Néhány perc múlva megérkezett a megbízott munkatársnőm is, hogy ne haragudjak már, hogy elfelejtett értem jönni, de a létrával volt elfoglalva.

Lehet, egy malomkő esett le a szívről, amikor biztosítottam, hogy mindezek ellenére is életben vagyok még.

Azért több mint optimistának kell lennem ahhoz, hogy feltételezzem, hogy pánikhelyzetben eszébe jutna e valakinek, menekülés közben, hogy értem jöjjön és segítsen elhagyni az épületet.

Bárhogy is legyen, számomra nagy tanulsága volt ennek a tűzriadónak: Elhatároztam, hogy veszélyhelyzetekben azonnal az ösztöneimre hallgatva, önerőből igyekszem kimászni a slamasztikából. Ha bárki segítő szándékkal nyújtja a kezét, elfogadom és megköszönöm, de pusztán szabályok vagy kényelmi szempontok alapján nem várok senkire.

Este lefekvés után még bajlódtam egy kicsit a nap eseményeivel.

Nem tudtam eldönteni, hogy sírjak e vagy nevessek a történten.

Ha a lehetőségeket vesszük tekintetbe, akkor az előbbire hajlottam, ha a szerencsés kimenetelt és a tanulság felfedezését, akkor inkább az utóbbit választanám.

Aztán megszületett bennem egy gondolat, ami azt hiszem nagyban meghatározza majd életem további eseményeit. Talán valaki figyelmeztetni akart ezzel a kis tragikomédiával, hogy amit még önerőből megtehetsz, ne hárítsd másokra!

(Karcag, 2014. február)

„Nekem a hangom a munkaeszközöm”

Állítólag Helle Maximilian a Deák téren botlott Petrányi Juditba, aki pár méter erejéig ismeretlenül is felajánlotta segítségét látássérült kollégánknak. Maxi rögtön beazonosította interjúalanyom hangját, s mire a mozgólépcső levitte őket a metróhoz, a csodálatos orgánumú riporter-műsorvezető igent mondott a kérdésre, nem szeretne-e felolvasónk lenni.

Csakhamar be is küldte első hangoskönyvét, s azóta is rendszeresen olvas fel a Bodor Tibor Hangoskönyvtárnak. A történetek valóságtartalmát most Judit is igazolta, mi pedig ismét megállapíthatjuk: Maxi nagy ha-ha-hangvadász!

Iván Péter: Nekem nem annyira a Stúdió vagy a Petőfi Délelőtt, még csak nem is az Erkel dzsesszkoncertjei, hanem egyértelműen a Müpa hangja vagy. Viszont 2019-ben a Hiromi-koncert előtt már nem te figyelmeztettél a hangszórókon keresztül, hogy az előadás hamarosan megkezdődik.

Petrányi Judit: Igen? Már olyan régen? Így repül az idő? Valóban akkor hajtott végre „arculatfrissítést” a Müpa, ezért búcsúztunk el tizenöt év után egymástól.

I. P.: Én sajnáltam, a kezdetektől a Müpa-élmény szerves része volt a hangod. Van még kapcsolatod az intézménnyel?

P. J.: Már csak a Müpa Magazinnak dolgozom. Tényleg a kezdetektől oda tartoztam. Az épület még csak tervrajzon létezett, amikor az alapító igazgató, Kiss Imre felkért, hogy legyek a majdani Müpa, ő még úgy mondta, arca, emblémája, háziasszonya. Végül a hangja lettem. A feladatom természetesen nem csak annyiból állt, hogy megkérjelek benneteket, kapcsoljátok ki a mobiljaitokat és foglaljátok el helyeiteket. A komolyzenei hangversenyek népszerűsítésében, pontosabban a rádiós, illetve egy időben a televíziós reklámok elkészítésében vettem rendszeresen, hétről hétre részt, és a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben műsorvezetőként is a pódiumra álltam. Előfordult az is, hogy délután megszólalt a telefon, tudnék-e jönni, mert az esti koncerten programváltozást kellene a közönségnek bejelenteni, vagy éppen azt, hogy a világhírű külföldi énekes meghült, de nem teszi meg a budapesti közönséggel, hogy lemondja a koncertet, ezért nézzék el, ha nem számíthatnak tőle aznap csúcsteljesítményre.

I. P.: Gondolom, ezt a lámpalázmentes rögtönzőkészséget, a közönség előtti fesztelenséget a tévéből hoztad magaddal.

P. J.: Elképesztő, vagy mondjuk úgy, lélegzetelállító érzés ám az, amikor a színpad melletti ügyelői fülke monitorjain látod, ahogy záródnak a nagyterem ajtajai, elsötétül a nézőtér és az ügyelő azt mondja neked, tessék, indulj. Kinyitják előtted a színpadra vezető ajtót, te kísétálsz, ott állsz a fényben és ezerötszáz szempár néz veled farkasszemet. Meg kell nyerned őket azzal, amit mondasz, és rögtön érzed, hogy sikerült-e. De hogy a kérdésedre válaszoljak, negyedéves voltam az ELTE angol szakán, amikor egy csoporttársam szólt, hogy lehetne a Magyar Rádió angol szekciójának dolgozni. Eleinte csak szépen beszélő fiatalokat kerestek, a belsősök által írt anyagokat kellett felolvasni. Tetszett a dolog, és valahogy én lettem az egyetlen közülünk, aki benragadt. A rövidhullámon sugárzott angol nyelvű adás lett a munkahelyem, ahol módom volt végigjárni a rádiós újságírás minden területét, a hírszerkesztéstől a saját műsorok készítésén át a műsorvezetésig. Egy angol, pontosabban skót születésű, briliáns íráskészségű főnök mellett így lettem angol nyelvű rádiós újságíró.

Hamarosan bekerültem magyar műsorokba is. Riporterként, aztán műsorvezetőként, végül a három órás, élő Petőfi délelőtt, a Zeneszó felelős szerkesztőjeként. A jazz világa riporter-műsorvezetője voltam, amikor, a hetvenes évek elején, megtörtént a nagy áttörés: végre beengedték Magyarországra ennek az addig nyugati mételeyként megbélyegzett műfajnak az óriásait: eljött Thelonious Monk, Duke Ellington, Oscar Peterson, Ella Fitzgerald. Erkel színházbeli hatalmas visszhangot kiváltó koncertjeiknek lehettem a műsorvezetője. A színpadon való megjelenés tehát szinte a rádiózással egy időben kezdődött. És a tévénézés is. A tévé zenei klubja, Interfórum Fesztivál, Karmesterversenyek...

I. P.: A Stúdió adásaiban pedig 1980 és 97 között a Magyar Televízió máig legemlékezetesebb kulturális műsorában vehettél részt.

P. J.: És milyen csodálatos csapatban! Érdi Sándor vezetésével, Szegvári Katalin, Kepes András, Baló György mellett. Hatalmas öröm és megtiszteltetés volt velük dolgozni.

I. P.: Apukám nem szívesen hagyott ki adást a tizenhét év alatt, bár a végén már morgott, hogy összement a műsor.

P. J.: Ha rajtunk múlna, talán még ma is csinálnánk.

I. P.: De jó is lenne! És most, hogy nagyjából lezártad a műpás korszakodat, vannak terveid?

P. J.: Legjobban azt szeretném, ha újból volna lehetőségem szépirodalmat fordítani.

I. P.: Első hangoskönyved is saját magyarítás volt, ugye?

P. J.: Igen, A Goldberg-variációk Andrew Groftól. A szerző gyerekkora óta Amerikában élő magyar, aki magyarul jól beszél, de angolul ír. Hatalmas

dicséretként könyveltem el, amikor azt mondta, hogy a magyar fordítás jobb, mint az angol eredeti. A könyvben egyébként két férfi sodró lendületű párbeszédéből rajzolódik ki egy elképesztő történet, aminek a szerző nem véletlenül adta A Goldberg-variációk címet: a zene lüktetése, sodrása erősen meghatározza a próza dinamikáját. Olyan szöveg, amit már olvasva is hall az ember. Nyilván így született a fordítás is. De egyébként minden szöveg felolvasva, kimondva működik, hat igazán.

I. P.: Olyan tizenötödik könyvednél jársz nálunk, a legkülönbözőbb zsánerekben. Hogy érzed, változott az előadásmódod az évek során?

P. J.: Felfedeztem a szünetek erejét, tehát jóval több szünetet tartok. Az egyik első könyvem után jeleztétek, hogy néha túl sodró a tempóm, és azt hiszem, igazatok lehetett, újabban már lényegesen lassabban olvasok. Szeretek felolvasni. A hangos olvasás éppen azért más minőségű befogadási élmény, mert nem futsz, nem futhatsz át a szöveg lendületén, ritmusán, zenéjén, a mondatok szépségén.

I. P.: Imádom a szüneteidet. Azt még jobban, amikor hallhatom a hangod. Különben már a mi munkánk, a minőség-ellenőrzés is öröm veled, hiszen az anyagaidat hibátlanul, bakimentesen adod le. Megtanultál vágni is?

P. J.: Elvileg vághatnék, hiszen ezt csináltam profi gépeken a rádióban annyi éven át. Régen, amikor magnószalaggal dolgoztunk, akkor úgy, később, amikor beköszöntött a digitalizáció, akkor számítógépen. De most jobb ötletem támadt: a legegyszerűbb otthoni applikációval is ugyanúgy lehet végszózni, mint a rádióban. Ha bakizok, visszamegyek a felvételben az utolsó jó szóhoz, vagy mondatvéghez, újra indítom és folytatom onnan.

I. P.: Mit gondolsz, vehet egyszer az utca embere is Petrányi-hangoskönyvet a boltban vagy online áruházban?

P. J.: Boldogan készítenék a nagyközönségnek is hangos-könyvet, ha erre gondolsz. Tudom, ez a piac nem a nagy bevételekről szól, nem is ez a része érdekel. Nekem tényleg a hangom a munkaeszközöm, amivel azt hiszem, megtanultam elég jól bánni. Őszinte leszek, ez ügyben magabiztosabbá tett a nektek felolvasott tizenöt könyv is. És ha már őszintén beszélünk erről, még valami. Azért is jó lenne szélesebb hallgatóság felé nyitni, mert kicsit lehangol, hogy a látássérült hallgatók irányából semmi, de semmi visszajelzés nem jön. Még azt sem tudom, hogy kívületek, akiknek ez a feladata, meghallgatja-e bárki ezeket a felvételeket. Olyan jó lenne tudni, hogy haszna, értelme van annak, amit az ember akkora lelkesedéssel, nem kevés idő alatt megcsinált. Hogy valaki, vagy pláne valakik örülnek neki, hasznát veszik.

I. P.: A hallgatóink hallgatása a könyvtárban is téma, és ígérem, hogy hamarosan meg is próbáljuk szóra bírni őket. De vigyázz, én például egy Mácsai- vagy Für Anikó által felolvasott hangoskönyv hallatán sem küldök okvetlenül visszajelzést a kiadónak. Azért velünk maradsz még?

P. J.: Most is készül egy új felvételem nektek. Az egyik legkedvesebb barátom szeme olyan sokat romlott az utóbbi időben, hogy alig tud olvasni. Pedig nagy könyvmoly. Legutóbbi felolvasásomat, amit egy kicsit éppen az ő kedvéért is választottam, elküldtem neki, és nagy örömet szereztem vele.

I. P.: Ha a hölgy igazolást hoz nekünk a szemorvostól, holnaptól már hozzáférhet a hangoskönyvtár teljes állományához, ami a mai napon éppen 4773 felvétel. Mi gyűjtjük a könyvmolyokat!

P. J.: Ez remek, eszembe sem jutott! Szólok is neki.

I. P.: Azért azt ígérd meg, hogy ha a közeljövőben hangoskönyv-sztár leszel, a Bodor Tibornak is leadsz egy példányt a profi anyagokból!

P. J.: Ebben biztos lehetsz, bár félek, ez a veszély egyelőre nem fenyeget. Hogy a kiadóknál ezzel az ember elinduljon, ahhoz kérni, kilincselni kellene, ami nekem nem nagyon megy. Igaz, szerencsés voltam eddig, valahogy mindig megtaláltak a kedvemre való feladatok. Talán ez is szembejön, ki tudja? Vagy ha nem ez, akkor valami más. Unatkozni biztos nem fogok.

Iván Péter

Romhányi 100/1

Idén ünnepeljük Romhányi József születésének 100. évfordulóját. Ennek tiszteletére a Magyar Vakok és Gyengénlátók Bács-Kiskun Megyei Egyesülete prózaíró pályázatot hirdetett. Az eredményhirdetésre a nemzetközi fehérbot napon, Kecskeméten került sor.

4 különdíjat és 3 díjat osztottak ki. Lássunk két különdíjas pályázati művet!
A pályázók a Kecskeméti Szent László Lions Club különdíját és Flaman Ildikó kerámiaművész Doktor Bubó figuráját vehették át.

(a szerk)

Kelemen Györgyné Edit: „kabuka nem” jelige: kabuka

A gyerekek másként látják a világot, mint mi felnőttek. Pláne egy óvodás fiúcska. Minden új és persze roppant érdekes.

Szókincse korához képest nagy volt és folyton beszélt. Új szót is kitalált, ha valami nem tetszett neki, és persze hogy miért is, azt ő sem tudta. Mindenesetre karját elől összefonta és nagyon okos kis arccal kijelentette: „kabuka nem”.

Óvodába mentünk és persze mindig hamarabb indultunk. Útközben mindig volt valami új és felfedezni való. Mindig volt nálam szatyor, amibe lehetett rakni a kis kincsecskéket, amit talált. Kis, világos barna, göndörödő haja van és nagy, barna szemmel fedezte fel a világot. A tíz perces út legtöbbször legalább fél óráig tartott, mert a látottakat meg kellett beszélni. A kis faluban, ahol lakunk, a házak előtt kis virágos kertek vannak és fák. A természet folyton változik és vele együtt minden.

Utunk gesztenyefa alatt vezetett és a fa alja megtelt gesztenyével.

Fiacskám rögtön kérdezte: Ki vesztette el? Lyukas volt a szatyra, kipotyogott? Szedhet belőle?

Felmutattam a fára, nézz csak fel, a többi még ott van, még nem eset le. Persze, szedhetsz.

A kis kincses szatyorba gyűlt a gesztenye. Mikor már jó sok volt benne, szóltam, elég lesz. Persze ha rajta múlik, mind összeszedte volna. Összefonta karját, mérgesen kijelentette „kabuka nem”. Meggyőztem, visszafele megint szedünk majd.

Óvó néni az ajtóban mosolyogva fogadott minket. Kérdezte, nem hoztunk vadgesztenyét? A gyerekek egy nagy tálban gyűjtenek mindenféle termést. Ősz lévén már volt benne kukoricacső, makk, felfűzött fűszerpaprika. Fiacskám máris nyújtotta kincsét, ő is tehet bele a nagy tálba. Miután bement a csoportba, az óvónő beszélt velem.

– Hittan oktatás lesz. Szeretném-e, hogy gyermekem járjon rá, vagy sem? Beszéljék meg a férjével.

Otthon megbeszéltük. Nem vagyunk ellene, ha be akar menni, menjen, ha nem, akkor ne kényszerítsék. Pici gyereket erőltetni arra, nem akarsz akkor is bemégy, vagy pici orrát az ablakhoz dugva néz be, kijelenteni, te oda be nem mehetsz!

Persze fiacskám bement, és tetszett is neki nagyon. A pap bácsi mesélt, gitározott és énekelt. Járt is a kicsim rendesen. A pap bácsin reverenda volt, Gyurika ezt nem értette. Megmagyaráztam, az olyan, mint az óvó néniken a köpeny. Haza fele menet Gyurika mesélte, mire jött rá.

– Képzeld anyu, a pap bácsin nem volt szoknya. Fiú! – mondta nagy bölcsen, karját összefonta mellkasán és hogy nyomatékosan adjon a dolognak, hozzá tette: „kabuka nem”. Te ezt tudtad? - kérdezte nagy érdeklődve.

– Igen, tudtam. – válaszoltam mosolyogva.

Pár nap múlva, mikor mentem a fiamért, az óvónő félrehívott, mondani akar valami fontosat.

– Nem is tudom, hogy kezdjem, anyuka. – mondta nagyon zavartan. – A hittan órán a fia kijelentette, ismeri istent és jár magukhoz, nem is akármivel, egy zöld színű kocsival.

Csodálkoztam nagyon, nem értettem a dolgot. Az esetet nem tudtam hová rakni.

– Na, majd otthon megbeszéljük – válaszoltam zavaromban.

Nagyon vártam a párom, hogy hazajöjjön és elmeséljem.

Mikor hazatért, avval fogadtam, mit is mondott az óvónő. Először csak nézet értetlenül, mint én. Aztán elgondolkodott. Hirtelen viszont kacagásba tört ki.

– A gyerekek igaza van, tényleg ismeri istent és zöld kocsival jár hozzánk.

Na, most aztán csodálkoztam, bolond gombát egyikünk sem evett. Párom látta csodálkozó arcomat.

– Ne néz így! Te is ismered! A főnököm, tudod, úgy hívom, az „isten”. Igen, tőle függ minden, a szabadság, a béremelés stb. Akár az isten. Igen, a gyerekek tényleg ismeri, és zöld terepjáróval jön.

A fiam persze mindent hallott, így hát nagyon elégedett arcot vágott, hisz igaza van, tehát véleményét kifejtette: „kabuka nem”.

Másnap az óvónőnek elmeséltem, ki is az isten és tényleg jár hozzánk. Az óvónő jót nevetett, így már stimmel. Hozzá is szokott járni az isten.

Kisfiamat magához hívta és mondta neki: igazad van. Fiam elégedetten összefonta karját és kijelentette „kabuka nem”.

A történetet párom elmesélte a főnökének, az jót nevetett.

Az őszt szépen lassan felváltotta a tél. A természet felvette szép havas menyasszonyi ruháját. A csizmánk talpa alatt ropogva törtek össze a hópelyhek. Minden fehér és fekete, eltűntek az őszt színes levelei. Meleg kabátba burkolózunk a hideg előtt.

Mindenki ismeri, hogy is szól a mese. Jön a télapó, szánját rénszarvasok húzták. Valójában mégis hogyan?

Télapó, készülődés titokban, megvettük az ajándékot és persze titkoltuk, ahogy szokás. Hogy nagyobb legyen a meglepetés, Télapót is rendeltünk mellé. Nagy lesz az öröm, mikor a Télapó házhoz jön.

Végre eljött a nagy nap. Kisfiam igen izgatott volt, így gyakran ki kellett menni, megnézni jön-e már? Végre megjött az ebédes autó, ami viszi az élelmet az oviba. Kisfiam kíváncsian nézett.

– Megjött az ebéd? Este? Már ide is jön? – kérdések zápora.

Kiszállt belőle a Téalapó. Piros nagykabátban, fehér ősz szakállal. Kezében nagy aranyszínű bot, a másik kezében csengettyű. Vállán a nagy puttony, tele ajándékkal.

Felhangzott a: hó, hó, hó, itt van, megjött Téalapó!

Kisfiam egyből felismerte.

– Szia Szamóca bácsi! Meghoztad az ebédet? Nagyon fura a ruhád. – karját elől összefogta, gyanús szemmel nézett „kabuka nem”. Mondd, Szamóca bácsi, a télapót láttad? Mi őt várjuk!

Szamóca bácsi kezdte magát kimagyarázni.

– Hó, hó, hó, én vagyok a Téalapó! Messziről jöttem.

– Igen, későn hoztad az ebédet, Szamóca bácsi, már megint késtél. – válaszolta a fiam.

– Én vagyok a Téalapó. Szamóca bácsit nem ismerem.

– Kedves Téalapó, fáradjon be, invitáltuk. Bejött és leült a sarokülőre.

– Látod, milyen nagy botom van? Erre támaszkodom hosszú vándor utam során. A lábam is megfájdult.

– Fáj a lábad Szamóca bácsi? Holnap megyek óvodába, azért lesz ebéd? Én most már nem vagyok éhes, nem kérek még egy vacsorát.

Szamóca bácsi egyre jobban zavarba jött.

– Én a Téalapó vagyok, nem hoztam vacsorát! Ül az ölembe, mesélj. Úgy hallottam, Gyurika, jó fiú voltál.

Gyerek az ölébe ült és gyanús szemmel nézte. Aztán nevetett.

– Tudom, Szamóca bácsi, hogy te vagy az, megismerlek!

– Énekelj a Téalapónak. – biztattuk

– Már hallottad az oviba, de elénekelem.

Énekelni kezdett. A dal végén a télapó megszólalt.

– A szép énekért ajándékot kapsz. Elővette zsákját, benne mikulás csomagok voltak.

– Melyik is a tiéd, a neved is rajta van.

Gyurika már mutatott is az egyikre, ott van, az az, megismerem, anyuék azt dugdosták előlem! Na, erre már nevettünk, lelepleződünk rendesen.

Téalapó szakállát lehúzta, a süteményt úgy ette. Most már mindegy. Kedvesen beszélgettünk, majd elment.

Másnap a többi ovisnak mesélte a fiam.

– A Téalapó, vagyis Szamóca bácsi, jött az ebédes kocsival, fura ruhában. Nagyon fáj a lába, botja is volt. Nem biztos, hogy lesz ma ebéd.

Óvó néni mellé pattant. – Jaj, ne meséld el! Van, ahová a Téalapó csak ma megy.

Gyurika bólogatott, huncutul mosolygott – Kabuka nem.

A mesélésnek ezzel vége lett.

A szó mit is jelent: „kabuka nem”, nem tudjuk, pedig elhatároztuk, ha nagyobb lesz, megkérdezzük tőle. Addigra viszont elfelejtette. Minden esetre, ha valaminek nyomatékot akarunk adni, hozzá tesszük: kabuka nem!

Bálint Gyula: A bölcs bíró jelige: Koronagyémánt

Hajdanában, múlt világban,
kis városban nagy vásár van.
Olyan rég volt, nem is látszik,
múlt ködéből karikázik.
Ott történt ez igaz eset,
tanulságos mi megesett.

Szamárkordén megérkezik,
két fazekas tüsténkedik.
Pali Bátyó, Julis Néne
pakolgatnak a gyékényre.
Úgy gondolják, mind eladják,
mindet óvják, babusgatják.

Zsibong a nagy sokadalom,
nagyobb, min tíz lakodalom.
Mint a méhkas, zsongnak-bongnak,
hangyabolyként szorgoskodnak.
Mert ugyancsak kiabálnak,
minden dolgot elkántálnak.

Piros alma! Kocsi kerék!
Nyargaljanak csak közelébb!
Minden olcsó! Nem egy vagyon!
Nálam aztán minden vagyon!
Ide látok! Oda nézek!
Jó szerencsét hozok néktek!”

A mindenit! Mégis mi ez?
Mire ez a nagy csődület?
Borzalom az, amit látni,

számár lábát kalimpálni.
A csődörnek iázása,
a kancának tipródása.

Jól látható gerjedelmük,
beteljesül a szerelmük.
Tapossák ám a cserepet,
edényeknek nincs kegyelem.
Korsó, kanna, tányér, szilke,
vihetik ki a szemétbe.

Pali Bátyó káromkodik,
Julis Néne sopánkodik.
„Végem van most! Tönkre mentem!
Maga beszél? Vén gazember!
Mert nem figyel! Mindig iszik!
Maga meg csak szenteskedik!”

Persze hogy a másé hibás!
Övé angyal! Nem is vitás.
„Mert a kendé tologatta!
Magáé meg csábítgatta!”
Mind a kettő úgy gondolja:
az ő kárát másik állja.

Még szerencse, hogy a bajban
vásárbíró éppen ott van.
Azt is látta, hogy mi történt,
sürgetik is tegyen törvényt.
Gyorsan! Frissen! Mert vér folyik!
Mert a kakas tojást tojik!

A fele se tréfa ennek!
Fület feszít minden ember.
Vásárbíró gondolkodik,
mellényéből gombolkozik.
Aztán mondja komótosan,
érthetően, szabatosan.

„Ami történt, már megtörtént.
Megteszem és most a törvényt.
Ez a csődör ágaskodott,

ő csak két lábbal taposott.
Ám a kanca tipródása,
négy lábat vitt be a táncba.

Négyhatod kár Juliskámé,
kettőhatod meg a Pálé.
Ám a csődör kezdte. Bizony!
Döntésembe beszámítom.
Éppen ezért fele-fele,
nyugodjanak ebbe bele.

A szerelmet ne büntessék,
szamarukat meg ne verjék.
Fellebbezést nem tehetnek,
ha fizettek, elmehetnek.”
Dévánkoznak, mit tehetnek,
külön úton hazamennek.

Otthon tovább civakodnak,
szomszédként is torzsalkodnak.
Ezen már az sem segített:
két kiscsikó megszületett.
Julis Néne nevelgette,
Pali Bátyó követelte.

Mert az egyik neki járna,
mennek újra a „bíróságra”
Unja már a vásárbíró.
Abbahagynák, az lenne jó.
Elmondja hát, emberségből,
amit gondolt segítségül.

„Itt vannak a szamárcsikók,
itt a bognár, neki pont jók.
Adna értük fajin kocsit,
befoghatnák a két csacsit.
Mért nem együtt vásároznak?
Szomszédokként elém járnak?”

Pali Bátyó, Julis Néne
figyelmezik a beszédre.
Julis Néne irul-pirul,

Pali Bátyó vállat kihúz.
Megígérik, átgondolják.
A bírót majd békén hagyják.

Megfogadták, amit mondott,
megfelezték minden gondot.
Az örömet megduplázták,
vásárokat együtt járták.
Egy kocsival istrángoltak,
együtt jobban boldogultak.

A szamarak kárt okoztak,
amit aztán helyrehoztak.
A két gazda gyarapodott,
emberpárként gazdagodott.
Becsülték is a bölcs bírót,
állítólag szépapám volt.

Leírtam ezt csak magamnak.
Aztán mégis közreadtam.
Romhányira emlékeztem,
Őt már régen megszerettem.
Ti is sokat olvassátok,
hogya lehet, hallgassátok.

Rímhányót ne feledjétek,
ahol lehet, meséljétek.
A figyelmet megérdemli,
a jó kedvet megteremti.
Frédi, Béni, kutyabolha.
Parnasszuson kutyagolnak.

TANULSÁG

Irigységgel, sárga arccal,
egymás ellen, kemény harccal
messzire el nem juthatunk,
sorsunktól csak pofont kapunk.
Hogyha viszont összefogunk,
mindjárt jobban boldogulunk.

Okosmorzsaparty – Friss hírek az IKT eszközök világából

Az Apple Pay

Az Apple Pay szolgáltatás – a támogatott és az ezt használó eszközökön – nagyon egyszerű, biztonságos és privát fizetési módot biztosít kártya vagy készpénz használata nélkül.

Az Apple Pay használatához a következők szükségesek:

- Olyan országban vagy régióban kell tartózkodni, ahol támogatott a szolgáltatás
- Olyan kompatibilis készülékkel kell rendelkezni, amelyen az iOS, iPadOS, watchOS vagy a macOS legújabb verziója fut
- Olyan kártyával kell rendelkezni, mely szolgáltató kártyája részt vesz a programban
- Egy olyan Apple ID azonosító szükséges a használatához, amellyel be van jelentkezve és használja az iCloud szolgáltatást.

Kártya hozzáadása a Wallet (Pénztárca) alkalmazáshoz

Azután vehető használatba az Apple Pay, miután hozzáadásra került a következő kártyák valamelyike:

- egy hitelkártya
- egy bankkártya
- egy prepaid kártya.

Megjegyzés: Prepaid kártya szolgáltatás jelentése: egy előre meghatározott összeggel feltölthető bankkártya, ami bankszámla nélkül is igényelhető. Az ilyen kártya a feltöltött összeg erejéig használható vásárlásra, vagy ATM-es készpénzfelvételre.

Bármely kártya is van használatban az Apple Pay szolgáltatásban a felsoroltak közül, a kártya kibocsátójának az Apple Pay programban részt kell vennie, különben nem adható hozzá a fizetőeszköz a Pénztárca alkalmazáshoz.

Megjegyzés: Egyszerre több fizetőeszköz is hozzáadható a szolgáltatáshoz.

Touch ID-val, vagy Face ID-val rendelkező iPhone-on, Apple Watchon, iPaden vagy Macen azonnal használatba vehető az Apple Pay, amint hozzáadásra került egy hitel- vagy bankkártya, illetve prepaid kártya a Wallethez.

Amint aktiválódott az Apple Card, a rendszer automatikusan felveszi azt a Walletbe és a Safari automatikus kitöltési funkciójába azon a készüléken, amelyen az Apple Card létre lett hozva.

Fontos!

Hozzá kell adni minden egyes használni kívánt kártyát az összes olyan eszközhöz, amelyen használatba szeretné venni az Apple Payt.

Néhány országban és régióban tömegközlekedési kártyákat, valamint áruházi kártyákat, beszállókártyákat, mozijegyeket, kuponokat és jutalomkártyákat is hozzá lehet adni a Wallet (Pénztárca) alkalmazáshoz.

Ha nem lehetséges egy kártya hozzáadása az Apple Pay szolgáltatáshoz, akkor valószínűleg az nem támogatott.

Az Apple Pay használata

Az Apple Pay használatával vásárlás hajtható végre üzletekben, alkalmazásokban, a Safari böngészőből az interneten, és akár jegyet is válthat a tömegközlekedési eszközökre, ahol ez lehetséges.

Mennyire biztonságos az Apple Pay?

Az Apple Pay használata biztonságosabb, mint a műanyag hitel-, bank- és prepaid kártyáké. Az iPhone-on, iPaden és Macen végrehajtott összes tranzakció során hitelesítéssel hajtható végre a vásárlás, amihez a Face ID, a Touch ID vagy a jelkód használható. Az Apple Watchot a jelkód védi, aminek birtokában kell lennie, és meg kell adni a jelkódot minden alkalommal, amikor felveszi az Apple Watchot, illetve amikor az Apple Pay segítségével fizet. A kereskedő nem kapja meg a kártyaszámot és a személyére vonatkozó adatokat, a tényleges kártyaszámokat pedig nem tárolja sem a készülék, sem az Apple szerverei.

Az üzletben való vásárlás esetén sem az Apple, sem a készülék nem küldi el a tényleges kártyaszámot a kereskedőnek. Amikor alkalmazásban vagy a Safari segítségével az interneten hajt végre vásárlást, a kereskedő csak azt a nevet, e-mail-címet, számlázási- és szállítási címet kapja meg, amelynek a megosztása engedélyezve lett a megrendelés végrehajtása érdekében. Az Apple Pay titkosított formában megőrzi a tranzakciós adatokat, például a hozzávetőleges vásárlási összeget. Ezek az adatok nem alkalmasak a vásárló személy azonosítására, és soha nem szerepel közöttük az, hogy mit vásárolt.

Megjegyzés: Ha kijelentkezne az iCloudból, vagy eltávolítaná a jelkódot, az összes hitel-, bank- és prepaid kártya, diákigazolvány, valamint tömegközlekedési kártya törlődik a készülékről.

Mali Attila

Megjelent az INFOALAP Tudástár

Matematikatanulás akadálymentesen

Az Informatika a Látássérültekért Alapítvány örömmel adja közre az Infoalap tudástár szolgáltatásának legfrissebb kiadványait. Megjelent a REÁLIs esély tréninganyagok kiadványcsomag és a Sokszínű matematika

feladatgyűjtemények első kiadványa, a matematika akadálymentes tanulásiának támogatására.

Az elmúlt három év szakértői és szerkesztői munkájának eredményeként frissült négy olyan tréninganyag, amelyekből a látássérült tanulók és tanárok elsajátíthatják a matematikai kifejezések akadálymentes, számítógépes írását és olvasását. A REÁLis esély kiadványcsomag a HTML alapismeretek mellett a LaTeX és MathML matematikai leírónyelvek közoktatásra optimalizált tudásanyagát, valamint a Nemeth matematikai Braille-jelölésrendszer interaktív oktatási anyagát tartalmazza. Kiadványaink az általános- és középiskolai, integrációs oktatásban tanuló látássérült tanulók és matematika tanárok, valamint tananyag adaptációval foglalkozó szakemberek részére készültek.

Célunk egy, mindkét oldal által egyaránt értelmezhető, kommunikációs híd megteremtése a közoktatás látó és látássérült szereplői között. A két matematikai leírónyelv bármelyike elsajátítható néhány nap tanulással, de alapítványunk, az elmúlt évtizedekben széleskörűen elterjedt LaTeX használatának megismerését javasolja, annak egyszerűsége miatt!

A közoktatásban elterjedt Sokszínű matematika kiadványok 12. osztályosok számára készített feladatgyűjteményének integráltan akadálymentes változatát is megvalósítottuk. A kiadvány az utolsó évfolyam matematika tananyagához, az előző három év ismeretanyagának összefoglalásához, valamint az érettségihez tartalmaz gyakorló feladatsorokat. Az akadálymentes, elektronikus feladatgyűjtemény vizualitásában visszaadja a nyomtatásban megjelent mű kinézetét. Az integráltan akadálymentes megközelítés újszerűsége abban rejlik, hogy látó és látássérült olvasó ugyanazt a kiadványt tudja használni, mivel a megszokott látvány szerint megjelenő feladatsorokat a látássérült tanulók által használt képernyőolvasó programok is tudják kezelni. A matematikai kifejezések a képernyőolvasó programok matematikai megjelenítő szolgáltatásában olvashatóak el. A nyílbillentyűkkel a kifejezés minden eleme egyszerűen bejárható és felolvastatható vagy megjeleníthető a kapcsolódó Braille-kijelző készüléken. A 9., 10. és 11. osztályos tanulóknak készült feladatgyűjtemények integráltan akadálymentes változatán az alapítvány matematikus és informatikus munkatársai jelenleg is dolgoznak, a megjelenés a következő egy évben várható.

Az INFOALAP Tudástár minden kiadványa ingyenesen elérhető és letölthető az alapítvány honlapjáról.

Köszönetet mondunk az MVGYOSZ tankönyv-adaptációs csoportjának a feladatgyűjtemény ábráihoz biztosított szöveges leírásért. Elkészült kiadványainkat részükre is átadjuk.

Kérdés esetén kérjük, forduljanak ügyfélszolgálatunkhoz az alábbi elérhetőségeken: Telefon: +36(1)273-3188, +36(70)295-9288

E-mail: helpdesk@infoalap.hu

Mindenkit arra biztatunk, ismerkedjen meg az INFOALAP Tudástárban található akadálymentes kiadványokkal, ne a technikai nehézségeken múljon az eredményes és örömteli tanulás!

Informatika a Látássérültekért Alapítvány

11 egyszerű tipp gyerekeknek az egészséges látásért

Számos egyszerű szemápolási tipp létezik a gyermekek látásának megővésére és a megfelelő szemhigiénia kialakítására.

1. Egészséges táplálkozás

Az egészséges táplálkozás elengedhetetlen a tökéletes látáshoz, ezért szülőként óriási a felelősségünk abban, hogy mi kerül a gyermek tányérjára. Törekedjünk arra, hogy minél több olyan ételt készítsünk számukra, amelyek kiválóan támogatják a szem egészséges működését. Nagyon fontos, hogy fogyasszanak minél több szezonális, friss zöldséget, tojást, halat, húst és gyümölcsöt. Mindemellett ösztönözzük a kicsiket arra, hogy kerüljék a többszörösen feldolgozott ételek fogyasztását.

2. Megfelelő folyadékbevitel

A szemünk is – akárcsak az egész szervezetünk – annál jobban működik, minél inkább gondoskodunk a megfelelő hidratálásáról. Ha nem fogyasztunk elegendő mennyiségű folyadékot, azt a szemünk is megérzi. Kiszáradhat, ami pedig homályos látást és fejfájást eredményezhet. Ösztönözzük gyermekünket, hogy naponta legalább 4-5 pohár vizet igyon meg. Iskolásoknál a dolgozatírás előtt pedig különösen hasznos lehet a plusz folyadékbevitel az agy számára. A megfelelő vízmennyiség természetesen igazodjon a csemeténk életkorához, az adott napi tevékenységhez és az időjáráshoz is.

3. Minőségi alvás

A szemünk tökéletes működéséhez a megfelelő mennyiségű és minőségű alvás is hozzátartozik. A zavartalan éjszakai alvás segíti a sejtek megújulását, fiatalon tartja a testet és ellazítja a szemet. Nagyon fontos, hogy már egészen kicsi korban alakítsuk ki gyermekünk számára a megfelelő alvási rutint, és ehhez biztosítsunk számára nyugtató környezetet. Tizennégy éves korig legalább 9-10 órát aludjanak a gyermekek.

4. A szemüveg és kontaktlencse használat szabályai

Amikor szemüveget kap a gyermekünk, készítsük fel annak megfelelő használatára. Hívjuk fel rá a figyelmét, hogy játék közben könnyen leeshet és eltörhet. Egy rögzítőpánt segítségével megelőzhetjük ezt a problémát. A kontaktlencse akkor ajánlott, ha a higiéniai feltételek adottak és a gyermek maga is ki-be tudja tenni a lencsét. Egyes esetekben már 6 évesnél is szükség lehet kontaktlencsére. Figyelmeztessük a gyermekünket, hogy csak tiszta kézzel vegye ki és helyezze be a lencsét, ne hordja a megadott időnél hosszabb ideig, és kizárólag ápolófolyadékban tárolja.

5. Képernyő előtt töltött idő szabályozása

Egyre több fiatal tapasztalja magán a számítógépes látás szindróma tüneteit, vagyis azokat a látásproblémákat, amelyeket a számítógép és okostelefon előtt töltött túl sok idő okozhat. A tinédzserek naponta átlagban 7 órát bámulják a különböző kütyük képernyőjét, aminek fáradt, vörös, száraz szem lehet az eredménye. Szemük tehermentesítése érdekében biztassuk őket a 20-20-6 szabály alkalmazására. Vagyis átlag 20 percenként, kb. 20 másodpercig fókuszáljanak egy olyan tárgyra, ami legalább 6 méter távolságra található.

6. Szabadtéri tevékenységek

2050-re az európai lakosság fele rövidlátó lesz, ha nem teszünk ellene. Ennek oka ugyancsak a túlzásba vitt telefon- és tablethasználat. Talán nem is gondolnánk, de a szabadtéri tevékenységek sokat segíthetnek a gyermek szemének egészséges fejlődésében. Mégis hogyan? A több mint 2 óráig tartó képernyő előtt töltött idő nagyban hozzájárulhat a gyermekkori rövidlátás kialakulásához. A terhelt, fáradt szemizmok viszont a szabadtéri tevékenységek során ellazulnak, miközben D-vitamin is kerül a szervezetbe.

7. A szem dörzsölésének kerülése

Egy kutatás szerint egy óra alatt átlagosan 16-szor érintjük meg az arcunkat, vagyis egy nap alatt 256-szor adjuk meg az esélyét, hogy kórokozókat juttassunk a szervezetünkbe. A gyerekek kifejezetten hajlamosak dörzsölni a szemüket, ha úgy érzik, hogy valami irritálja azt, vagy nem látják jól az iskolában a táblát. Mondhatjuk a gyermekünknek, hogy dörzsölés helyett mossa le a szemét hideg vízzel, hogy enyhítse az irritációt. És habár az elmúlt időszakban minden a kézhigiéniáról szólt, nem árt a kisgyerekeket folyamatosan figyelmeztetni, hogy koszos kézzel ne piszkálják a szemüket. A szemdörzsölés kiváltó oka látásprobléma is lehet, érdemes szemészhez vinni a gyermeket, ha gyakran tapasztaljuk a jelenséget.

8. Szemvédelem

Játék és sport közben történik a szemsérülések csaknem fele. Egy amerikai kutatás rámutatott, hogy az ilyen jellegű sérülések körülbelül 90%-a megelőzhető lenne védőszemüveg használatával. A legnagyobb veszélyt a labdajátékok jelentik, mert a nagy sebességgel repülő labda becsapódása komoly sérüléseket képes okozni. Egy erősen megütött teniszlabda például akár a 251 km/h sebességet is elérheti. De úszáskor is javasolt az úszószemüveg viselés.

9. Biztonságos játékok használata

A fiatalabb gyermekeknél nagyobb a játékok okozta szemsérülés kockázata. Ezért törekedjünk arra, hogy biztonságos játékokat válasszunk számukra. Kerüljük a durva és éles játékokat, mert azok egy óvatlan pillanatban szemsérüléseket okozhatnak.

10. Sminkelési szokások kialakítása

Kiskamaszoknál gyakran fordul az érdeklődés a külsejük felé, ezzel párhuzamosan a sminkelés iránt is sokan érdeklődnek. A szemgyulladás megelőzésére érdemes már az elején jó sminkelési rutint elsajátíttatni a gyermekekkel. Vízvonalra, vagyis a szemhéjszél belső vonalára és a szempillák tövére ne használjanak szemceruzát. Lefekvés előtt mindig mossák le a sminket, különösen a szemkörnyékről. Esetleg a tartósítószer mentes műkönny használatát is praktikus lehet megismertetni velük, hiszen sminklemosás után, ez segít eltávolítani a szemfelszínről a rákerült festékmaradványokat.

11 Rendszeres szemvizsgálat

A rendszeres szemvizsgálat segíthet a gyermekek látásproblémáinak meghatározásában. A kisiskolás gyermeket mindenképp érdemes szemorvoshoz vinni, hogy kiderüljön, van-e szükség szemüvegre. Egy 7-8 éves még nincs azzal tisztában, hogy milyen a tökéletes, tűéles látás, ezért nem fog jelezni, ha például homályosan látja a táblát. Ha fáj a feje, rossz a közérzete, nem tud kellőképpen koncentrálni, vagy ahogy korábban említettük sokat dörzsöli a szemét, lehetséges, hogy szemprobléma áll a háttérben.

Forrás: Budai Szemészeti Központ, purecom

<https://www.origo.hu/hirmondo/tudomany/20211016-egyszeru-tipp-gyerekeknek-az-egeszseges-latasert.html>

A kulcsszó az elfogadáson van – Interjú Lukács Ágotával

Nagyon sok múlik a kommunikáción, nem szabad rögtön bezárkózunk, ha rossz élmény ér bennünket – vallja Lukács Ágota, aki a látás képessége nélkül született. Teljes életet él, a kutyát pedig nem munkaeszköznek, hanem családtagnak tekinti.

Zana Anita: A látás képessége nélkül születél, hogyan élted meg mindezt gyerekként?

Lukács Ágota: Édesanyám xilollal dolgozott, azt lélegezte be még a várandóssága elején, emiatt nem fejlődött ki rendesen a szemem, és mivel nem is tudtam használni, így a szemkezdeményeim gyakorlatilag felszívódtak, nincsenek szemgolyóim. Ki sem tudtam nyitni a szemem, amikor megszülettem, könnycsatornáim sem voltak. A vakok óvodájába jártam, de édesanyám kijárta, hogy ne a kiscsoporttal kezdjem. Az akkoriban kötelező előkészítő egy évet töltöttem óvodában. Az iskolában pedig akkor még volt átmeneti osztály, utána kezdetem meg az első évfolyamot. Az integráció ekkoriban még gyerekcipőben járt, így kerültem én is a Vakok Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Kollégiuma és Gyermekotthona kötelékébe.

Napjainkat nézve pedig az integráció ellenére még mindig nem megoldott, hogy mindenütt megkaphassuk azt a speciális tudásanyagot, amit a Vakodában.

Z. A.: Ez elég sok mindent magában foglal. Az általános iskolát még itt végezted.

L. Á.: Középiskolába hazakerültem az otthoni környezetembe, úgy éreztem, elvesztem volna a fővárosban. És nem akartam olyan lenni, mint a kortársaim. Visszavágytam. A gimnáziumról többségében jó emlékeim vannak. Sokan együtt jöttek át, barátok voltak, előtte egy osztályba jártak, vagy kollégisták a szomszéd városokban, falvakból. Érdekes volt még, hogy a Braille-írógépek csattogása helyett a tollak sercegését hallottam, szinte csönd volt a teremben. A legmegnyugtatóbb volt, hogy minden nap hazamehettem.

Z. A.: Hogyan viszonyultak a tanáraid, osztálytársaid ahhoz, hogy te nem látsz?

L. Á.: Kellett egy oda-vissza kölcsönös nyitottság. Volt egy hallássérült osztálytársam, őt sokszor piszkálták, például úgy, hogy elvették a táskáját, körbeadogatták és az ablakban kötött ki, velem nem történtek hasonlók. Tudakoltam is az okát. A hallássérült osztálytársam csendes, visszahúzódó volt, én pedig nyitott, barátkozó. Nagyon sok minden múlik a személy kommunikációján. Nekünk kell nyitni feléjük és nem rögtön bezárkózni, ha rossz élmény ér bennünket. Sok minden rajtunk múlik. Általában a tanárok is nyitottak voltak, beleértve az igazgatót is. Fontos, hogy a szüleim is engedtek közösségbe. Sok szülő itt rontja el, hogy rögtön ugrik, így a vak sincs ösztönözve a kommunikációra.

Z. A.: Érettségi után hogyan tovább?

L. Á.: Nem voltunk tehetősek, nehezen is döntöttem el, hol tanulnék tovább. Kerültem az olyan tipikus foglalkozásokat, mint a jogász, és nem voltam annyira jó zenéből sem, hogy ezen a vonalon induljak tovább. Sem tanár, sem bölcsész nem akartam lenni. Szüleim mintáját látva szerettem volna beállni dolgozni, de sorra jöttek az elutasítások. Nem találtam állandó munkát. Végül 2001-ben jött egy lehetőség egy bentlakásos tanfolyam elvégzésére, ez egy évig tartott. A projekt része volt, hogy munkába állítsanak bennünket. Utána lett egy távmunkám, ami igen nehézkes volt, – ezt ők találták – 2012-ben kerültem az egyesülethez.

Z. A.: Hogyan élted meg a sorozatos visszautasítást?

L. Á.: Nehéz volt a mindennapokat is megélni. Rengeteget olvastam, javítottam szkennelt könyveket. Egyszerűen rettegtem az elbutulástól.

Z. A.: Említetted az egyesületet.

L. Á.: Előtte, 2007-től már önkénteskedtem az egyesületnél, 2012-től lettem a munkatársuk. Már kilencéves koromban hallottam róluk, de tizennégy éves korom előtt nem lehettem megyei egyesületi tag. Kapcsolatfelvétel címén persze már „tudtunk egymásról”. Nehezen tudtam mozogni, mert

anyukám ahogy gimnáziumba kerültem, egyre kevésbé engedett egyedül. Ha ő nem akart menni valahova, én sem mehettem. Az ő halála után édesapám már engedett, azzal a feltétellel, ha egyedül oldom meg az eljutást.

Z. A.: Hogyan kezdődött az egyesületi munkaviszonyod?

L. Á.: Először még csak önkéntesként jártam be, majd átvettem azokat a feladatokat, amiket el tudtam látni.

Z. A.: Milyen munkakört takart ez?

L. Á.: Feladatom lett a hírlevelek szerkesztése, kiküldése, levelek fogalmazása, bemutatkozók készítése, egyszerűen a fogalmazványok, dokumentumok,

pályázatírás. Sokrétű volt, szerettem. Azért is örültem, mert addig az érettségi óta nem is volt a klasszikus értelemben vett bejárós munkahelyem. Szükségem van erre hosszú távon, hogy tehessek valamit.

Z. A.: Ezután helyeztek át az elemi rehabilitációs központba.

L. Á.: Szükségük volt olyasvalakire, aki teljesen vak és a megszerzett tapasztalatait át tudja adni. Volt egy mobiltelefon-pályázat, ahol hat készüléket kaptunk. Aki előzőleg nem használta ezt a típust, meg kellett tanítani, amire engem találtak a legalkalmasabbnak. Nem érzem magam jó tanárnak, inkább igényekre igyekszem választ, megoldást találni. Fontos megkülönböztetnünk, hogy valakinek nincs látása, vagy elvesztette, netán folyamatosan romlik. Ezért a feladatunk jó része pszichológia. Akinek van látásmaradványa, az utolsó pillanatokig ragaszkodik hozzá. Fontos még az a támogatás, amit a tagoktól kapok, ez is a pályán tart. Persze idővel örülnék új munkakörnek.

Z. A.: Említetted párodat. Őt kliensként ismerted meg?

L. Á.: A Távszem pályázaton indult. Az elnökség döntött a mobiltelefonokról, azonban én voltam, aki ajánlatot tehetett arról, kinél lenne a legjobb helyen egy-egy készülék. Akinek már volt előzőleg, vagy nálam tanulta a használatot, azok esetében egyértelmű volt az ajánlás. A többiek közt felmérést kellett végezzek, köztük volt a párom. Amikor bejött, úgy döntöttem, neki megpróbálok készüléket szerezni, hiszen több funkcióját is kihasználná, nem beszélve arról, hogy szimpatikus is volt. Utána eljött fehérbotot kölcsönözni, aztán hamar „beleszeretett” a vakvezető kutyámba. Utána tanulni jött, a többi pedig alakult magától.

Z. A.: Azóta együtt is éltek.

L. Á.: A távolság hozott össze ilyen hamar minket. Mindketten Szolnokra jártunk be dolgozni, az ingázás nagyon nehézkes volt, rámehetett volna a kapcsolatunk. Mostani házunkat Józsi találta meg.

Z. A.: Régóta dolgozol vakvezető kutyával.

L. Á.: Igen, 1996 óta. Sokan azért kapnak és akarnak kutyát, mert megoldja a problémákat, holott ez nincs így. Aki megszokta a botos közlekedés során használt támpontokat, rosszabbul jár, a kutya azokat nem fogja megmutatni, sőt, akadálynak veheti. Tudnod kell, hol jársz! A másik az étel, orvosi és ápolási költség.

Z. A.: Te miért szerettél volna kutyát?

L. Á.: Mindig kérdezgettem a szüleimet, hogyan fogok közlekedni. Érdekes, ők nem a fehér botot mondták, egy dokumentumfilm alapján döntöttek a kutya mellett. A fővárosban tartó hosszú úton alaposan kifaggattam apukámat az állattartás rejtjelmeiről. Első vakvezető kutyám, egy fekete németjuhász története érdekes, őt mi neveltük, bekérték vizsgálatra. Először az automata esernyőtől ijedt meg, ekkor visszaadták, majd másodjára már kiképezték, noha a jelleme alapján nem volt egyértelmű, hogy alkalmas lesz a feladatra.

Z. A.: Mi lesz velük a nyugdíjazásuk után?

L. Á.: Mindegyiknél nehéz az elválás, félttem is tőle. De ha azt látom, hogy szenved, megkönnyíti az elengedést. A mostaninál már látom, hogy nehezebben bírja a munkát, csökkentjük a terheit. Nem kérdés, hogy majd lesz-e új, negyedik kutyám és az sem, hogy a mostanit elkísérem-e, ha majd arra kerül a sor. Az állat személyisége mindig felülírja a gyászt. Nem a közlekedés a fő szempont, hanem a velük való élet!

Zana Anita, JNSZMVAKOK

Egy csepp egészség – a lélekkel a középpontban

A Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesülete (JNSZMVAKOK) idén immár tizenhetedik alkalommal rendezte meg az „Egy

„Csepp Egészség” elnevezésű – egészségnevelési, sport, szabadidős családi napját. A programra ebben az évben szeptember 24-én, pénteken került sor impozáns helyszínen, az Aba-Novák Agóra Kulturális Központban Szolnokon. Az eseményen szép számmal jelentek meg az egyesület tagjai hozzátartozóikkal.

Az idei „Egy Csepp Egészség” fő témája a lelki egészség volt. A Szolnok Egészségfejlesztési Iroda és Lelki Egészség Központ szakemberei előadással és támogató beszélgetésekkel készültek a rendezvényre. Az idén is dolgoztak az egyesület masszöréi a rendezvényen, akik maguk is látássérültek. Továbbá különböző szűrővizsgálatok, kézműveskedés és tombola is színesítette a látássérültek egészségnapját a megyeszékhelyen.

Természetesen a sport sem maradt ki az egészségnapos program kínálatából. Ezúttal a tandemkerékpározást próbálhatták ki az érdeklődők, amelyben a Gördögök Kerékpáros és Szabadidős Sportegyesület segédkezett.

A rendezvényen az egyesület által fenntartott JNSZMVAKOK Elemi Rehabilitációs Központ szolgáltatásairól is tájékozódhattak az érdeklődők a központ munkatársainak a segítségével.

– A Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesületének kiemelt fontosságú feladata, hogy a látássérült emberek hasznosan és aktívan töltsék el szabadidejüket, fizikai és lelki egészségben jó életminőségben tudjunk élni. Lassan két évtizedes hagyománya van az „Egy Csepp Egészség” elnevezésű egészségnevelési sport és családi napunknak, továbbá masszázs szolgáltatásunkat az egyesületi és pártoló tagjaink havi egyszer ingyenesen vehetik igénybe, valamint több éve működtettünk egy „Életmód Klubot” is – kezdte Pesti Zoltánné, a JNSZMVAKOK elnöke.

– Emellett 2020-ban együttműködési megállapodást kötöttünk a Fogyatékkal Élők Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Sportszövetségével (FÉS), amelynek egyik kézzel fogható eredménye volt az augusztusi bowling verseny, amelyet a szolnoki bowlingcenterben rendeztünk meg. Az idei egészségnevelési napunkat is támogatta a FÉS anyagilag – mondta Pesti Zoltánné.

Zana Anita, JNSZMVAKOK

Az egyesület mindenes önkéntese – Interjú Tóth-Szabó Annával

Tanár, osztályvezető, és nem szívesen ment nyugdíjba. Többféle önkéntes feladatot vállal, mindig keresi a lehetőséget az elfoglaltságra. Ha pedig további tervekről van szó, kirándulni menne. Beszélgetés Tóth-Szabó Annával, aki a Vakok és Gyengénlátók Jász- Nagykun-Szolnok Megyei Egyesületének is az önkéntese.

Zana Anita: Hogyan kezdődött a pályád?

Tóth-Szabó Anna: Közgazdász-szociológus, tanár vagyok. 1977-ben végeztem politikai gazdaságtan-tervezés szakon a Közgazdasági Egyetemen, majd 1985-ben az ELTE szociológia szakán. Közgazdasági tanulmányaimat illetően pedig elmondható, hogy mind a szocialista, mind a kapitalista közgazdaság területén olyanokat olvastam és tanítottam, amelyek nem illettek bele az akkori hivatalos irányzatba, inkább a társadalomtudomány felé mozdultak el.

Barátnőmnek és nekem Hódmezővásárhelyen kínáltak állást az ottani Főiskolán, amit kalandvágyból elfogadtam, kipróbáltam. Így én ott maradtam és tanítottam, lakás híján pedig kollégiumban laktam nevelőtanárként. Sok barátom került ki a hallgatók köréből.

Két év után tantárgy-struktúrát változtattak, és úgy volt, hogy az általam oktatott tantárgy egy évre kimarad, ám hirdettek orosz nyelvtanfolyamot, amire jelentkeztem. Azonban közben Budapesten kínáltak állást, amit elfogadtam, így visszaköltöztem Budapestre (ott születtem és éltem az egyetemi végzés utánig), s a tanítást ott folytattam az Ybl Miklós Főiskolán. Hódmezővásárhelyen megismerkedtem a férjemmel, aki Szolnok közeli, így kerültem Szolnokra. Itt már ágazati gazdaságtant oktattam. Politikamentes volt, jobban is szerettem ezt tanítani. Közben többször költöztünk. Jászberényben is éltünk rövid ideig. Ekkor Szolnokon az eddig tanítottakat, Jászberényben pedig szociológiát tanítottam. A rendszerváltáskor vállalkozási ismereteket kezdtem tanítani, a tematikát én dolgoztam ki.

Az ekkor indult Általános Vállalkozási Főiskola indításában is részt vettem, ennek során jegyzeteket írtam, példatárat állítottam össze, s természetesen tanítottam, előadást tartottam 2007-ig.

Z. A.: Történt egy pályaváltás az életedben.

T. Sz. A.: 1996-tól az Egészségbiztosítási Pénztárnál osztályvezető voltam (mellette folytattam a tanítást is), ezt a részleget később beolvasztotta az adóhivatal. Egy darabig osztályvezető voltam ott is, majd a tájékoztatási osztályra helyeztek át, különböző adónemek referense voltam, szóbeli, írásbeli tájékoztatást folytattam és előadásokat tartottam. Ezt a munkát nagyon szerettem, s az ügyfelek is kedveltek.

Három gyerekem született, persze mára már felnőttek.

Nagyon szerettem dolgozni, és nem szívesen mentem nyugdíjba, mindössze öt éve vagyok nyugdíjban a köztisztviselőkre és közalkalmazottakra vonatkozó jogszabály miatt, ami kötelezően előírja a nyugdíjba vonulást a korhatár elérésekor.

Z. A.: Hogyan tovább a nyugdíjazást követően?

T. Sz. A.: Kerestem a lehetőséget az elfoglaltságra, Budapesten erre jobban lett volna lehetőség, de visszaköltözésre nem láttam esélyt.

Volt egy asszony, akit közlekedési baleset ért, rokkanttá nyilvánították. Megkereste a civil központot, ahol ketten jelentkeztünk a feladatra, végül én választottam ezt a feladatot, másfél évig jártam hozzá önkéntesként, a heti bevásárlást intéztem nála, illetve beszélgettünk. A beszélgetéssel egybekötött látogatások a mai napig megmaradtak. Volt még egy kislány, akit az anyukája egyedül nevelt, szegényes körülmények között éltek, az anyuka három műszakban dolgozott, s így reggelente nem tudta a napközis táborba induló buszhoz elkísérni, ezt vállaltam egy rövid időre. Később a kislány bentlakásos intézménybe került, heti rendszerességgel kellett őt haza, illetve a kollégiumba kísérni. Egészen a pandémiáig kísértem, közben tizenöt éves lett és így sajnos ez a feladat megszűnt.

Z. A.: Hogyan kerültél kapcsolatba az egyesülettel?

T. Sz. A.: Az egyesülethez pedig úgy kerültem, hogy az egyik önkéntes társsal egy önkéntes – ruhatáras – feladat során beszélgettünk, amikor szóba került az egyesület. Tulajdonképpen ismeretségeimen keresztül kerültem ide, itt érzem a leginkább úgy, hogy valóságosan segítek. (Önkéntes munkát máshol is végzek.) Az egyesület életmód klubjába is járok és szeretem, az általuk szervezett kirándulásokon is szeretek részt venni, s ha szükséges kísérő is vagyok.

Z. A.: Mit szeretsz az egyesületben a leginkább?

T. Sz. A.: Itt valóban azt érzem, hogy segíthetek. Emellett sokféle ember van itt, és ezt a sokféleséget nagyon jó megismerni, jó beszélgetni, s megismerni az embereket. Mindemellett fontos, hogy van két unokám, nyolc és hatévesek. Ők Budapesten élnek, de ennek ellenére szoros a kapcsolatunk. Gyakran vannak nálam, s ha ők jönnek, szervezek nekik programokat. De nagyon szeretek hozzájuk, és másik Budapesten élő fiamhoz is menni.

Egyébként nagyon szeretem Budapestet, huszonnyolc évet éltem születésem óta ott, viszonyom semmit nem változott szolnoki életem ellenére, és sok barátom Budapesten él (sajnos egyre kevesebben).

Z. A.: Egyedül élsz?

T. Sz. A.: Elváltunk, a férjem pedig később meghalt. Nyugdíjazásom után anyósommal ismét szoros kapcsolatba kerültem, most kilencvenéves, igen aktív. Én sűrűn járok hozzá, a kerti munkában – amit tudok – segítek neki. Nincs messze, Rákóczi falván él. Egyik fiamék unokáimmal Budapesten a XVI. kerületben élnek, a másik a Déli pályaudvar közelében, harmadik Szegeden.

Z. A.: Aktív életet élsz.

T. Sz. A.: Abszolút. Szeretek vonatozni, gyakran látogatom a gyerekeimet, unokáimat, Hódmezővásárhelyen pedig barátaim élnek. Nagyon szeretem a színházat is, sokat járok budapesti színházakba előadásra, sokféle előadást szeretek. Járvány előtt bérletem szól az Erkel Színházba, és a Szolnoki Szimfonikusok előadásaira (ide most is járok, nagyon szeretem).

Szerencsére közel lakom a szolnoki vasútállomáshoz, így színházi előadás előtt és után is csak kicsit kell vonatoznom, s mindjárt otthon vagyok. Jelenleg ritkábban járok színházba, de remélem hamarosan ismét sűrűbben hódolhatok ennek a kedvteléseimnek.

Z. A.: Mik a terveid?

T. Sz. A.: Kifejezett terveim nincsenek, már nem írok és nem tanítok. A felolvasásokon lenne mit csiszolnom, de még nem szóltak, hogy ne meséljek. Unokáim pedig nagyon szeretik ezt is és az estéenkénti diavetítést is. Ha lenne még további hely, ahol tudnék segíteni, megtenném szívesen. Jól érzem magam. Ha pedig mégis tervezek, azok kirándulások, színház.

Zana Anita, JNSZMVAKOK

Az őszi Mátra

Beszámoló a VGYHE turista szakosztályának kirándulásáról

Utunk első célpontja a Budapesttől 101 km-re található Galyatető volt, az országos híré magaslati üdülőhely. Gyöngyös után kezdtek feltűnni a Mátra hegyei. Az igazi élmény akkor kezdődött, mikor buszunk elért az erdők birodalmába.

Az őszi erdő a legszebb. A még zöld, de már sárguló, helyenként vörösbe hajló lombokat arannyal szórta be a ragyogó napsugár. Majd a magas, sudár fák félhomállyal vettek körül bennünket. A fény és árnyék váltakozását még

izgalmasabbá tették a szívdobogató, éles szerpentinek. A hegységben haladva időnként pompás medencékre nyílt kilátás. Megérkezve Galyatetőre – derék turistákhoz méltóan – nekiindultunk a 964 méteren található kilátóhoz a meredek lépcsőkön. A társaság nagy része ezzel sem érte be, s a kilátót is meg akarta hódítani. Több, mint 100 lépcsőn felemelkedve, úgy éreztük, hogy a világ tetején vagyunk. Lábunk alatt a Mátra települései bukkantak elő a rengeteg erdőből.

Ezután leereszkedtünk az ezer méter körüli magasságból a 171 méter tengerszint feletti dombságra, hogy következő úticélunkat, Pásztót megismerhessük.

A kisváros látnivalóit a tudós múzeum igazgató, Dr. Hir János mutatta be. A központban található nevezetességeket koruk szerint 3 csoportra osztotta. Az első csoportba a románkori emlékek tartoznak. A korai középkorban épült a bencés szerzetesek-, majd ciszterciek kolostora, temploma. A szerzetesek komoly munkáját mutatja a szabadban megtekintett kovácműhely és a velencei mesterekkel dolgozó üveghuta. A gótika érdekes emléke az Oskolamester háza, amely az 1400-as években épült. Bár a 20. század közepére elég romos állapotba került az épület. A lerombolástól Dr. Walter

Ilona kiváló régész mentette meg. A felújításkor az egyik munkás alatt beszakadt a padozat, s feltárult a hajdani család élelmét tároló verem. Előkerültek egy viszonylag jómódú család használati tárgyai: csonteszközök, de fémbalta is, a konyhából pedig fa- és agyagedények, illetve kézmosó tál rézből. A szobában a középkorinak megfelelő, régi technikával elkészített bútorokat helyeztek el. A pincében pedig a vidék hajdan híres borkultúrájára utaló eszközök voltak kiállítva. A hordók dongáit mogyoróvesszővel kötötték össze. Itt említendő meg, hogy helyi idegenvezetőnknek nem csak a tudása, hanem az előadásmódja és humora is fantasztikus volt. A 3. korszakból, a barokkból a ciszterci szerzetesek újjáépített kolostorát látogattuk meg, amely ma a Pásztói Múzeumnak ad helyet. Itt sok, értékes kiállítást lehet megtekinteni.

A Pásztói Múzeum állandó (általunk is megtekintett) kiállításai:

- Évmilliók üzenete Nógrádban – a legjelentősebb – Dr. Hír János által kutatott és bemutatott gyűjtemény, ősszállatok csontmaradványaival, ősi növények lenyomataival is színesítve

- Fűtől-fáig – fényképkiállítás
- A ciszterci rend története a középkorban
- Pásztói évszázadok – helytörténeti kiállítás a város történetéből
- Középkori kolostor romjai
- Középkori kovácműhely
- Középkori üveghuta
- Szőlőkultúra a Mátra alján.

Pásztón meglepően sok és érdekes élményben volt részünk. Beszámolómat a múzeum idegenvezetőjének előadásaiból, valamint a csoport saját vezetője, Németi Zsolt jegyzeteiből merítettem, a saját benyomásaimmal kiegészítve. Rajtuk kívül nagy köszönet illeti Hirth Ignác szakosztályvezetőt, a program kitalálóját és megszervezőjét. Sokat segítettek még: Schäffler Margit és Szilágyi Ági. A fotókat Bencze Gábor készítette és szerkesztette. Végül ki kell emelnem a személyi kísérek munkáját, akik nélkül nem lett volna ilyen kellemes, szép napunk.

Balázs Éva

Kövessen bennünket a közösségi portálokon is:

IMPRESSZUM

A folyóirat neve: **Vakok Világa**

Kiadó: **Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége**

Kiadó székhelye: **1146 Budapest, Thököly út 105..**

Felelős kiadó: **dr. Nagy Sándor, MVGYOSZ elnöke**

Felelős szerkesztő: **Sztakó Krisztina**

Tervezőszerkesztő: **Sebesi Éva**

Kapcsolat: **e-mail: vakokvilaga@mvgyosz.hu • www.mvgyosz.hu**

Adományszámla: **16200106-11512718 Adószám: 19002464-2-42**

Telefon: **+36 (1) 384-8440**

Posta: **MVGYOSZ 1406 Budapest, Pf.: 44.**

Készült: **PrintPix Nyomda és Grafikai Stúdió**

Az újság előfizethető a kiadónál és az MVGYOSZ tagegyesületeinél.

ISSN 0209-6765

Előfizetési díj 1 évre (12 lapszám): **4620 Ft.**

MAGYARORSZÁG ZÖLD ÚTON JÁR!

Párbeszéd a környezetünk védelméről.

Mondja el a véleményét Ön is!

zold.kormany.hu

Itt töltsse ki!

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.